

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Militia Immaculatae Conceptionis Virginis Mariae, Contra Malitiam Originalis Infectionis Peccati

Alva y Astorga, Pedro de

Lovanij, 1663

Appendix In Qua Ponuntur Auctores Et Libri Praetermissi In Hac Militia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13965

APPENDIX

IN QUAE PONUNTUR AUCTORES

ET LIBRI PRÆTERMISSI IN HAC MILITIA.

ADRIANUS Oyen, adde Col. 185. ad Prov. c. 30.
Tria sunt difficilia mihi & quartum penitus ignoro;
EPIGRAMMA.

*Non mihi difficile est unum tres esse fatari,
Filius atque Pater, si Spiritus omnia trinis
Personis variant; sed est Deus unus & omne.
Concepta purum manet hoc quartumque MARIÆ.*

Aliud Epigramma de Beata Virgine MARIÆ.

*Vestal's Virgo peperit lumenque Deorum
Virgo sola manens, Mater in orbe Dei.
Et purum genuit, pura hæc de lumine lumen,
Ipsa patriisque Parens, Immaculata manens.
Si Mater genuit quæ Patrem? nil ultra sciendum,
Quod fuerit prima hæc; Virgoque Mater Adæ.
Si Verbum genuit ductum semel ab Iove summo;
Conceptam puram, quis neget esse poli?*

Aliud Epigramma ad illud Salomonis, quare quartum penitus ignoret.

*Cur Salomon penitus nescit quod scire retractat
Quartum? dum cecinit Virginis ipse melos.
Implicitus etenim fuerat meretricibus anguis,
Vsq̄que superbiat, virginitate carens.
Virginis inde dies Concepta, semper in orbe,
A maculis cunctis, Immaculata manet.*

Idem in Psalmificis Precationibus, Orat. 25. Incipit: Quis dabit mihi alas aquilæ, ad volandum super montem Domini? aut oculos lynceos ad conspiciendum solem?

Alia Antiphona.

*Da mihi virtutem Virgo sine labe creata,
Vique Deo laudes cantem, tibi semper in ævum.*

Alia quoque habet in suis Epigrammatibus nondum in lucem editis.

ALBERTUS de Saxonia, Ordinis S. Augustini & Episcopus Halberstadenfis Germanus, eruditissimus vir, de quo plura dicit Ganderus de Meppis in Postillis suis, in Sermone de 3. Dominica Adventus, qui incipit: Cùm audisset Joannes in vinculis, &c. Hic ergo egregius Doctor propter amorem Virginis multas Propositiones Parisijs & Prægæ de Immaculata Conceptione defensavit, in quibus gloriosam Virginem ab originali peccati macula immunem fuisse probavit. Verba sunt R. P. Joannis de Meppis in Tract. de Conceptione, Auctore 15.

ANDREAS de Lauge Pontojfen, Ordinis Minorum Gallus, in libro: La Sainte Apocatastase Sermonum Adventualium, fol. 273. adducit Sermonem pro Immaculata Virginis MARIÆ Conceptione, sub themate: Adorate Dominum in atrio Sancto ejus, &c. Habet etiam Annotationes latinas, à fol. 193. Impres. Parisijs in 4. sine anno.

ANDREAS Lopez Tello, Presbyter de Samafson Hispanus, scripsit idioma hispanico, aliqua Carmina de Immaculata Conceptione Virginis MARIÆ. Ita Lupian Zapata in suis Notitiis de Concept.

ANDREAS Lossion, Societatis Jesu Belga, in Theſibus de Peccatis, habitus Lovanij 22. Novembris 1638. defendit Virginem MARIAM solam fuisse exemptam à peccato originali & illius debito, &c. Impres. ibidem in 4.

ANDREAS de Weyta, Theologiae Professor in Academia Viennensi & bis Rector magnificus, prælegit Commentaria Scoti in Sententias; & in Tertio, Dist. 3. Sustinuit piam opinionem de Immaculata Conceptione Virginis MARIÆ, ad annum 1432. Servantur manuſc. Viennæ in Biblioth. Academiae. **ANSELMUS** de Montfancon, Doctor in Theologia & Prior Generalis totius Ordinis Eremitarum S. Augustini, dedit litteras pro Confraternitate Immaculatae Conceptionis sita in Conventu S. Augustini Parisien. Romæ die 1. Julij, anno 1490. in quibus declarat omnes confratres ejusdem Confraternitatis participes esse omnium Missarum, Orationum cæterorumque bonorum sui Ordinis. Litteræ adducuntur ex originali integræ ab Anonymo Augustiniano, in Libro Privilegiorum dictæ Confraternitatis, fol. 35.

ANSELMUS de Vienna, Ordinis Minorum Austriaco-Viennensis, qui obiit anno 1535. Theologiae Lector Academicus, scripsit Sermonem de Conceptione Virginis, qui cum alijs servatur in Bibliotheca Academica Viennæ; incipitque sic: Beatus venter quæ portavit, &c. Beatissima Domini Mater est plurimum commendanda, & beatificanda à nobis; quia Filium Dei nobis genuit. Unde Angelus de cælo dixit eam Benedictam inter mulieres; ergo plus præ omnibus mulieribus de gratia habuit. Unde Domini Mater hoc prædixit: Ex hoc, id est, propter dona mihi collata, beatam me dicent omnes generationes. Ideo hic dicitur, Beatus venter, quia in illo Dei Filius novem menses stetit; in eo Deus homo factus est infans, mortalis, corporeus, Creator ventris factus est Filius ventris. Ideo Domini Mater semper beata, nullo peccato maculata, nec actuali, nec originali. Gloriosa dicta sunt de te Civitas Dei. Infra: Homo factus est in ea, & ipse fundavit eam Altissimus. Beatus venter &c. Hæc mulier matrem benedixit ex Filio, & non Filium ex Matre; non enim dixit Beatus Filius, qui talem Matrem habuit; sed contra: Beata Mater, quæ talem Filium peperit. Non enim à ventre Filius beatus, sed venter à Filio; sicut vas novum à bono vino saporem recipit, non vinum à vase. Qui te portavit. Hic notatur Christi Incarnatio, quia uterus Virginis eum portavit. Ideo ipsa est Beata super omnes Angelos, quantum ad gratiam; Super omnes matres, quia Dei; & hominis: Ideo sine originali concepta. Nam corpus ejus fuit formatum, quod fit secundum Alex. de Ales. 3. p. q. 9. in masculino 40. in foemella 80. die: & eodem instanti ejus anima creata; corpori infusa, gratia collata, & eodem instanti, quod nulla ibi fuit prioritas temporis, fuit ab originali servata.

ANTONIUS Méheerhouts, Societatis Jesu Belga, in Theſibus de Peccatis, habitus Lovanij die 22. 23. 24. Novemb. 1638. defendit: Virginem MARIAM solam fuisse exemptam à peccato originali, & illius debito. Impres. ibidem in 4.

AUGUSTINUS de Roma, Generalis Prior

or Ordinis S. Augustini, scripsit Tractatum pro Immaculata Conceptione teste R. P. Joanne de Meppis cognomento Schyphouwer, Ordinis S. Augustini, qui in suo Tractatu de Conceptione, Auctore tertio, postquam retulisset hujus Auctoris varia opera, inquit: In fine vitæ composuit Tractatum unum de peccato originali, in quo probat *Beatam Virginem sine originali esse conceptam*. Hucusque P. Meppis, iste autem est ille P. R. quem alij vocant Augustinū de Ancona. Vide in Sole Veritatis.

AUGUSTINUS de Senexa, Ordinis S. Augustini Germanus, scripsit super Ave MARIA Tractatus incipit: Ave MARIA. Virgo gloriosa novo salutationis genere ab Angelo salutatur, &c. In Capite de triplici Væ à quo B. Virgo fuit immunis sic inquit: Primò commendatur Virgo gloriosa in Salutatione Angelica de purissimæ vitæ innocentia, cum dicitur Ave; nullus enim sine væ à mundi exordio inventus est, nec enim infans cuius est unius diei vita super terram. Dicitur enim Ave, id est, sine væ, hoc est sine culpa, &c. Est autem triplex væ à quo fuit libera sancta Virgo, scilicet primò à væ culpæ originalis, de quo dicitur Ierem. væ mihi Mater mea, &c. Extat liber manuscr. in Biblioth. PP. S. Augustini Coloniae, in fol. litt. E. num. 46.

Item, ibidem eodem caractere, extat quidam Tractatus de B. MARIA, qui incipit: Ancilla Dei est Virgo Beata, quæ dixit: Ecce Ancilla Domini. Sunt autem quatuor signa per quæ potest quis cognoscere ancillam bonam. Ibidem multa extant pro immunitate Virginis ab omni culpa, &c. est Tractatus egregius; utinam lucem videat.

Item, ibi est alius Tractatus super missus est, cuius initium est: Missus est Angelus Gabriël à Deo &c. Quia nec lex, &c. Ubi etiam extant plura pro Virginis *MARIÆ* omnimoda & singulari puritate, utrum autem Tractatus sit ejusdem, incognitum est. Hoc affirmare possum, characterem esse eundem.

BALTHASAR Limpo, Provincialis Ordinis Beatæ Mariæ de Carmelo in Lusitania Hispanus, in lib. Doze fugas de David de seu immigo Saud; in Elencho pro Sanctis, habet de Conceptione Domine nostræ Sermonem: *Quomodo Deus se prævenit in præservatione Domine à peccato*. Ulysbonæ 1642. in fol.

BARTHOLOMÆUS D' Astroy, Ordinis Minorum Lector Jubilatus & Missionarius Trajectensis Belga, in libro: Cathecisme ou abrégé & sommaire de la Theologie reduite au Symbole des Apostres, cap. 7. petitione 23. fol. 283. sic inquit: *Hosmis toutes fois ceste tres-benite Virge, que nous croyons pieusement avoir esté preservée du peché originel*. Impress. Leodij 1663. in 8.

BARTHOLOMÆUS vander Beeken, Ordinis Minorum Belga, fecit sexaginta Chronicæ Acrosticha, anni 1662. de Immaculata Conceptione B. *MARIÆ* Virginis, super illa verba: Hæc est virga, in qua nec nodus originalis nec cortex actualis culpæ fuit. Item, quadraginta sex Chron. Acrosticha ejusdem anni, de Immaculata Conceptione B. Virginis.

Item, Labyrinthum, in quo fere tot ambagibus quot sunt litteræ, invenitur sursum, deorsum, à dextris ad sinistram, & vice versa, hæc pijsima Antiphona: *Tota pulchra es MARIA, & macula originalis non est in te*. Quæ omnia extant apud nos manuscr. ab ipso Auctore missa.

BENEDICTUS à Matre Dei, Ordinis Carmelitarum S. Theologiæ Professor, in Thesibus Theologicis habitis Lovanij 6. Maij 1650. Thesi

14. hæc inquit: *Excipe MARIAM, quæ ab illo omni que ejus debito, maternitatis Dei titulo immunis fuit*. Impress. ibidem in 4.

BARTHOLOMÆUS, absque alio cognomine, fecit Librum, hoc titulo insignitum: Florarium Bartholomæi; & incipit: Gratias ago gratiæ largitori. Et cap. 85. de B. MARIA Virgine dicit, *quod omni labe caruit, & alia multa pro ejus puritate*. Extat in Monasterio Canonicorum Regularium Horffendonck, in charta pellicea, in folio.

BENEDICTUS Paalus Boym, Societatis Jesu Belga, in Thesibus Theologicis de peccatis, gratia, justificatione & merito, habitis Lovanij die 18. Novemb. 1658. Conclus. 9. hanc defendit: In ijs, quæ de peccato originali dicimus, *purissimam Virginem MARIAM comprehendere nolumus; à labe enim originalis immunem eam fuisse, certum esse putamus: à periculo vero hujus incurrende tam remotam fuisse arbitramur, quam fuerunt Angeli; & hoc ipsi sensit & docuissent* D. Thomæ. Extant Impr. eodè anno in 4.

BERENGARIUS Cardinalis SS. Nerei & Achillei & Episcopus Bituricensis, in inventario juris Canonici tam textuum quam Glossarum, verb. Festum, hæc habet: Festum vel festivitas Paschæ, Rogationū, &c. De Festis colendis: *Festum Conceptionis B. MARIÆ* die Sabbathi diei Dominicæ, &c. sic in pluribus originalibus existentibus MS. Tolosæ in Bibliotheca Collegij Fuxensis.

Item, in Repertorio super Speculo, quod incipit Quia inusitata & Lectio Speculi judicialis, &c. verb. MARIA: *An festum Conceptionis B. MARIÆ debeat celebrari?* in titulo de Ferijs §. 1. in principio, assertivè.

BERNARDINUS Senensis, Col. 185. adde Sermonem, seu potius Tract. de Immacul. Vir. Concep. incipientem sic: Nondum erant abyssi & ego jam concepta eram, Parabolarum Salomonis, cap. 8. O femina mirabilis & singulariter mirabilis, perquam electi renovantur, Angeli redintegrantur, inferna evacuantur! &c. Invenimus Sermonem istum Coloniz apud PP. Cruciferos, cum ista subscriptione rubris characteribus & antiquis exarata: Sermo B. Bernardini, de Conceptione B. *MARIÆ* Virginis; & ad finem dicitur: Explicit sermo B. Bernardini, de Conceptione B. *MARIÆ* Virginis. Extat apud nos in 4.

BERNARDUS Fallonius, Ordinis Minorum Sacræ Theologiæ Professor, in Conclusionibus Theologicis de Peccatis, habitis Lovanij die ultima Maij 1622. num. 26. de subjecto originalis, hæc defendit: *Immaculata semper Virgo Dei parâ nullamquam peccato actuali, aut originali subiecta fuit. Anima ejus beatissima in primo instanti, intuitu meritorum Filij ejus à macula originalis peccati preservata immunis fuit. In hoc sensu festum Immaculatae Conceptionis ejus ab Ecclesia colitur*. Unde sustineri non potest, quod erroneum sit dicere: quòd aliquis concipiatur sine originali præter Christum, aut quòd firmissimè secundum fidem tenendum sit, omnes præter Christum contrahere originale. Cum optimo fundamento dicitur: quòd si S. Thomas hodie vixisset, pro Immaculata Conceptione stetit; & insuper quòd dum vixit, pro eadem, saltem probabiliter steterit. Prædicatorum pars, in publicis Provincialibus Comitijs sic declaravit: Ex baptismo Divæ Virginis nihil contra ejus Immaculatam Conceptionem haberi potest. Impress. ibidem in 4. Defendens fuit F. Antonius Valensius.

BONAVENTURA Daenius, Ordinis Minorum, introduxit Viennæ Austriæ primam Confraternitatem Immaculatæ Conceptionis. Rem sic narrat R. P. Ægidius Schiefel pag. 43. dicens: In hac augustissima civitate Viennæ non fuit visa solemnis aliqua & publica versus eandem *Immaculatam Conceptionem devotio*, antequam Pater Bonaventura Daenius, Franciscanorum in hisce Provinciis Commissarius Generalis piæ memoriæ, Confraternitatem sub hoc *Immaculatæ Conceptionis* titulo, in Templo D. Hieronymi, de Summi Pontificis Pauli V. auctoritate & licentiâ per Breve Apostolicum die 2. Octobris anno 1607. in suo officio Commissariatûs antecessori Patri Alphonso de Requesens impertitâ instituisset: conatus ipsius fervidissimos Patre Guil. Berg bonæ memoriæ Francisc. promovente, Deo autem incrementum dante per celebrem suæ intemeratæ Matris statuum ad Summum Altare jam dicti Templi corruescentem, &c.

BONAVENTURA Patavinus de Peraga; Badurus de Padua sive Paraginus de Carraria, Generalis Ordinis Eremitarum S. Augustini, S. R. E. Cardinalis atque Martyr; qui vixit secundum veterem computationem anno 1332. vel secundum alios 1432. (sed hunc existimo esse Typographiæ errorem) edidit Tractatum pro *Immaculata Virginis Conceptione*, ut refert R. P. Joannes de Meppis, cognomento Schyphouwer, in suo Tractatu de Conceptione dicens: Hic eruditissimus Doctor compilavit Tractatum unum de *Conceptione Immaculatæ Virginis*, qui ab æmulis in morte sua fuit substractus; sed circa annum Domini 1468. per Reverendum Doctorem Joannem Agatii Civem Pergamensem reinventus fuit: & ne nomen tanti Doctoris ignotum maneret, volui ejus dicta in medium proferre &c. Et per plures paginas refert plures clausulas de prædicto libro.

CHRISTOPHORUS Mayer, Societatis Jesu Theologiæ Doctor Viennensis, scripsit Commentarios in tertiam partem D. Thomæ, in quibus *Immaculatæ Conceptionis B. Virginis* propugnator extitit; ita Joannes Ludovicus Schonleben, tom. 4. pag. 74. Auct. 51.

CONRADUS de Hildesein, Baccalaureus Theologiæ, & Licentiatus in Decretis in Universitate Viennensi ad annum 1430. scripsit eruditum Commentarium in Magistrum sententiarum: in quo pleraque ex Scoto & ejus sectatoribus depromptit pro *Immaculata Conceptione Virginis MARIÆ*; ubi etiam Alexandri Nekam Angli, revocantis ea quæ contra piam opinionem dixerat, formalia producit verba. Extat opus manuscr. Viennæ in Bibliotheca Academica, in folio magno.

CORNELIUS de Senekis, Ord. Præd. Col. 311. adde in Serm. super salutationem Angelicam, qui incipit: Fratrem diligit 1 Pet. 2. sine fraternæ dilectionis, &c. fol. 32. inquit: Primo, continet salutatio ista adoptionem vitæ, cum dicitur: Ave. Nam sicut Eva multiplici vâ prægnata mortem introduxit, ita *MARIA* ab omni vâ libera vitam restituit & invenit. Impress. Rothomagi 1527. in 4.

DOMINICUS Grimanus, Episcopus Albanensis Cardinalis S. Marci, Patriarcha Aquilein. & Protector Trium Ordinum S. Patris N. Francisci, auctoritate Summi Pontificis Julii 11. approbavit, confirmavit & roboravit constitutiones editas Romæ anno 1508. die 1. Julii, in quibus fol. 210. de minoribus duplicibus extat rubrica de

Ostava Corporis Christi; *Ostava Concept. Visitationis & Assumptionis*, & infra de officio D. Virginis habet ista: Nec etiam dicitur per Octavas Corporis Christi, Visitationis, Assumptionis, Nativitatis, & Conceptionis *MARIÆ Virginis*. Et fuerunt impressæ constitutiones istæ sine loco Impress. cum attestatione F. Joannis Antonii Patavini in 4.

FLORUS Belga, ille qui recollegit expositionem Epistolarum B. Pauli ex dictis S. Augustini, quam aliqui tribuunt Bedæ; scripsit etiam Tractatum de *Conceptione Virginis MARIÆ*, ut referunt Guilielmus Carnifis & Joannes Bunderus, Ordinis Prædicatorum, in tua Bibliotheca manuscr. fol. 135. à tergo, & incipiebat: Salvator, &c. Et erat Trajecti, sed modo non invenitur.

FOELICIANUS Capitonus Namienfis, ex Ordine Servorum Archiepiscopus Avinionensis, in libro: Explicationes Catholicæ locorum fere omnium Veteris & Novi Testamenti, &c. parte 2. cap. 62. folio 756. post alia, inquit: Verum, quoniam pia, celebrique in tota Ecclesia retenta est opinio *MARIAM Virginem ab omni labe peccati fuisse immunem, propter Privilegium, quod sibi à Christo Filio ejus tributum est*; idcirco, &c. Et prosequitur latè. Impress. Colonia 1581. in 8.

FRANCISCUS Beyan, Doctor Hispanus, edidit Rescriptum, sub hoc titulo: Memorial al Rey N. Señor del sentir de la Religion de S. Domingo acerca de la gracia en que fue criada la Virgen Santissima nuestra Señora, &c. & incipit: La Religion de S. Domingo en dos memoriales, &c. Extat impress. in fol. absque anno & loco.

FRANCISCUS Mackirnam, Ordinis Minorum Hibernus, in Thesis habitis Lovanii anno 1658. ad finem posuit hanc pro Impertinenti: Injuriosus videtur in Romanos Pontifice, Ecclesiam ipsamque Deiparam, nisi publica Thesis persuadere, vetitum Pontificia auctoritate *Conceptionem Deiparæ vocari Immaculatam*, quam ut tales Pontifices, qui sibi met contradicere, aut se ipsos negare non possunt; datis ex industria Decretis, volunt toti Eccle. persuasam: vetantque sub gravissimis penis publicè aut privatim impugnari. Imp. ut supra in 4.

FRANCISCUS vanden Venne, Præpositus Metropolitanae Mechliniensis, in Oratione Panegyrica habita in Sacra Aede B. MARIÆ Alpicollensis, in festo Assumptionis ejusdem, quando ad illam aureus Tapes missus à Sanctissimo Domino nostro Alexandro VII. fol. 3. sic inquit: Hæc est gloriosa Virgo Dei Mater MARIÆ, triplici, ut de Jerosolyma scribit Josephus, vallata muro, triplici præservantur Gratiæ contra triplices peccati vires munita privilegio, &c. Item infra, fol. 13. Notum omnibus, quos fluctus & superioris & hoc sæculo excitaverit desidens Catholicorum de MARIÆ Conceptione sententia; his, sed paucis maculâ infectam, purissimam alijs, illisque longè pluribus, contententibus; quis hos componeret motus? Quis pugnantium pacavit opinionum tempestates? Quis hisce agitatam Arcam subducat in tutum? Laudo vehementer celeberrimarum per Europam Academiarum egregium conatum pro asserenda *Virginis Immaculatæ Conceptione* (nisi aliter Rom. pronuntiet Ecclesia) religiosè conjurantium. Quibus accessere nuperrimè Illustrissimi Amplissimique Brabantiz Ordines solemnè publicè voto contestati, dum per Dei Vicarium licuerit, à Virgine se purissima suspicionem labis omnis, opibus, lingua, manu, vita

ac sanguine depulsiros, &c. De hoc etiam agit infra in Carminibus, fol. 18.

Item, in Adgratulatione Aspri-collis-Mariana ad Illustriissimum ac Reverendissimum Dominum D. Hieronymum de Vecchijs Sedis Apostolicæ in Belgio ac Burgundia Internuntium, fol. 28. & 36. loquitur etiam de Immaculata Virginis Conceptione. Lib. est impress. Mechliniæ 1663. in 4.

FRANCISCUS Zepeda, Societatis Jesu, Sacræ Scripturæ Professor Hispanus, defendit Compluti die 12. Martii 1647. sequentem Propositionem: *Sanctissima V. non solum à culpa originali, verum etiam ab illius proximo debito exempta fuit.* Imp. ibidem.

GASPAR de Moncada, Societatis Jesu Doctor Hispanus, in Theſibus habitis Compluti die 4. Martii 1650. defendit Propositionem sequentem: *Beata Virgo ex meritis Christi, non solum à peccati Primi Parentis contagio sed etiam à debito proximo illud contrahendi fuit nobili redemptione exempta.* Impr. eodè anno.

GEORGIUS Hoffmannus, Ordinis Minorum Germanus, sustinuit Theses in quibus egregiè propugnavit *Immaculatam Virginis Conceptionem.* Quem nimis laudat P. Wigandus Wirt, Ordinis Prædicatorum in suo Dialogo part. 3. fol. 30. quia dixit: Scotos opinatus est, rationes adduxit, sed nihil demonstravit; opinari licet hanc, & nihilominus aliam licet tenere opinionem: non peccat qui secus ac nostra tenet positio, sentit. Ac rursus: nobiscum opinari licet, quoniam neutra Positio damnata est.

GERARDUS Branth, in Universitate Helderbergensi prope Rhenum Doctor in Theologia & Licentiatus in Medicinis, habet Sermonem sic incipientem: *Sapientia ædificavit sibi domum. Prover. 9. Utrum hæc Domus salutis, Beatissima videlicet Virgo MARIA à Dei sapientia ædificata fuerit in domo contagionis, sordibus originalis Criminis deturpata, &c. Et adducit Sermonem integrum pro Immaculata Virginis Conceptione, &c. Extat manuscrip. in Abbacia S. Matthiæ Apostoli juxta Trevirim; unde habemus transumptum.*

GREGORIUS Sanchez, Ordinis Minorum Hispanus, edidit doctum Memoriale sub hoc Titulo hispanico: *Al Rey nuestro Señor Felipe IV. dedica este breve tratado, en que se declara el estado en que queda el misterio de la Immaculada Concepcion de la Virgen, N. Señora concebida sin mancha de pecado original en el primer instante de su ser despues de la Bulla de Alexandro VII. &c. Incipit: por gracia de la madre de Dios &c. Impress. Martini in fol. absque anno impressionis.*

GUILIELMUS Gainfasburgus, Theologus Oxoniensis, dedit in lucem Librum, quem conscripserat de *Conceptione Virginis*, ad annum 1310. in quo docet fuisse immunem à peccato originali. Ita Andreas Saussajus Episcopus & Princeps Tullensis in sua Serie Chronologica manuscrip. de Immaculata Conceptione.

HENRICUS Kyspenningius Venlonensis, Ecclesiæ Collegiatae Xantensis Canonicus, in lib. *Deprecationes Christianæ, & gravissimæ ad justè pièque vivendum, &c. Die 8. Decembris: Conceptio Beate MARIE.* Colonia Agrippinæ 1651. in 16.

HENRICUS Langestein de Hassia, adde colum. 592. etiam fecit Sermonem de Conceptione B. Virginis recitatum anno 1389. ipso festo Conceptionis Viennæ in Ecclesia B. MARIE in Vittore, quæ nunc appellatur ad Scalas; & servatur Vien-

næ Manusc. in Bibliotheca Universitatis, ex quo damus sequentia verba: *Thema. Ædificavit Dominus Deus costam in mulierem Gen. 2. Præmissis brevi Exordio transit ad Propositionem inquiring: Hoc thema, Domini & Patres venerabiles, præsentis Sermonis Conceptioni & formationi gloriosæ Virginis MARIE applicari volui duabus de causis. Primò quia aliàs legendo primum Genesis tractavi hunc passum ad litteram, &c. Secunda causa fuit, ut cognitioni veritatis Christianæ religionis diligentius intenderemus, quomodo pulcherrimè ultima correspondeant primis; & quam occultè, subtiliter, & mirabiliter ea, quæ facturus erat Dominus Deus in temporibus ultimis: significavit & designavit ab initio in rerum omnium primordiis, &c. habebit Sermo iste tres partes. Prima erit Introductiva. Secunda Invectiva. Tertia erit Laudatoria. Quantum ergo ad primum punctum, est hoc: quòd sicut duo reperiuntur viri famosi mirabili operatione Dei formati, Adam scilicet & Jesus Christus; ita etiam reperiuntur duæ mulieres à Domino Deo mirabiliter institutæ, & ædificatæ, Eva scilicet & Virgo MARIA. Iste mulieres fuerunt, licet diversimodè, duo principia duorum dissimilium Sæculorum, &c. post nonnulla: Per primam itaque harum mulierum venit ira Dei in filios hominum, per secundam descendit gratia reconciliationis per Jesum Christum. Utramque istarum ædificavit Dominus Deus, constituens eam quasi Tabernaculum electum, & Domum salutarem, &c. Sed quid accidit? &c. Itaque terrena mulier illa prima, quam Dominus Deus ædificavit ab initio, & constituit domum salutis humanæ proles, facta est domus corruptionis: domus vitæ facta est domus mortis: domus gaudij facta est domus mœroris; quod parum esset adhuc, nisi Templum originalis justitiæ, versum esset in fanum mortalis culpæ, &c. Post pauca subdit: Domini & Patres, quia sic corrui & evanui & abiit illud primum Ædificium costæ, de quo ad litteram &c. Quid ergo erat decentius divinæ bonitatis, misericordiæ, voluntatis? quid nascituris filiis Adæ opportunius, & quid magis necessarium, ne infectio originalis hospitij læderet ad mortem; quam quòd iterum & de novo Dominus Deus opere stabili & alterius fabricæ ædificaret costam in mulierem novam, &c. Dominus Deus etiam ædificat costam Adæ in hanc mulierem quæ est Virgo MARIA: de cujus originali foundatione & plantatione, ac formatione in utero agimus in præsentibus. Refert deinde opinionem quorundam piam, qui ex eadem numero materia, ex qua formata fuit Eva, docuerunt formatum corpus Deiparæ: Unde si (inquit) in resurrectione mortuorum omnes particule materiæ cujusvis hominis ubicumque dispersæ, eadem omnino ministerio Angelorum congregabuntur: nil mirum quòd etiam tota materia illius costæ congregari potuit, & Virgo MARIA ex illa in utero matris suæ formari; quamvis antea factum fuerit defacto nos lateat: nihilominus probabile visum est nonnullis Doctoribus & Magistris, quòd defacto ita fuerit, & hoc propter deletionem peccati originalis. Quibusdam interjectis: In mulierem ergo perfectissimam ædificata est Virgo MARIA, quæ in se habet omne illud; quod formatio primæ mulieris in Paradiso, de latere, de costâ, de dormiente signabat. Hæc ubi singula Deiparæ applicat, subjungit: Sola enim ipsa inter mulieres sui prin-*

cipii materialis, scilicet costæ proprietates retinuit, & virtutes hujus significatas plenariè habuit; quod declaratur, quia ipsa præ omnibus viguit vigore justitiæ, emicuit puritatis albedine, &c. Hæc ex prima Sermonis parte. In secunda facit investivam in contentiosas Disceptationes de immunitate Virginis ab Originali; & eos maximè reprehendit, qui Virginis honorem diminuunt. Inter alia habet: Disceptatio &c. fecit jam Festum Conceptionis Festum Contentionis: & non contenta jam Scholis Theologicis, in quibus inter doctos tales Quæstiones ventilari solent importuno suo impetu prorumpens in publicum contra honorem Theologicæ Facultatis, confudit reverentiam gloriosæ Virginis, extinxit spiritum devotionis omnis. Plus certè jam vertitur in vitium detractionis Festum Conceptionis; in quo dum populus audire deberet laudis præconia, & gloriosæ MARIÆ Virginis privilegia & merita, audit vituperia, audit opprobria, &c. Notate ergo hos, Fratres, & cognoscere poteritis unde sit spiritus; & quis non videat opus Diaboli esse hanc contradictionem? In tertia parte ostendit Deiparam ab omni culpa Originali immunem fuisse: & subscribit præ Sententiæ, eo quod redundet in gloriam Dei. Pulchra sunt illa: Nunquid prætereundam creditis gloriam Dei ex hac consideratione? aut nunquid mortales non debent dare gloriam Deo ex consideratione Conceptionis mirificæ Virginis MARIÆ? &c. Certè mea opinio sit, etiã nullus mecum esse velit, quod nequaquam in hac parte prætereunda est gloria Dei. Et hoc propter tria. Primò, quia ista Virgo futura Dei & hominis Mater fuit, &c. Extat manusc. in Biblioth. Universitatis Viennensis.

HENRICUS de Oyta Germanus, Sacræ Theologiæ Doctor Parisiensis, qui vixit ad annum 1393. in Sermonibus suis qui extant manusc. in Bibliotheca Universitatis Viennensis in Sermon. 1. de Annuntiatione, sic inquit: Dixi primò quòd Virgo Beata in renovatione generis humani, reparatrix ostenditur venerabilis ex salutatione Angelica facta per Ave: ubi attendere possumus in ea universalem culpæ carentiam, cum Angelus ei dicat Ave, quasi sine vā.

Item, in Sermone de Assumptione, sic inquit: Hæc est illa femina, ejus calcaneum serpens antiquus quamvis observaret, non tamen apprehendit; quia ipsa prudenter caput serpentis oblians idiplum contrivit, juxta hoc quod dictum erat serpenti à Domino de hac muliere forti: Tu insidiaberis calcaneo ejus, & ipsa conteret caput tuum. Gen. 3.

Item, tres Sermones elaboravit de Concept. Virg. & in ultimo sic inquit: Ave. Lucæ 1. Capitulo. Ostendendum præconium! ò lugendum præsagium! ò plangendum oraculum Angeli exclamantis Væ, væ, væ, habitantibus in terra! Apocal. 8. cap. Væ primum habitantibus terram in suo ingressu, væ secundum habitantibus terram in suo progressu, væ tertium habitantibus terram in suo egressu; quoniam ingressus habet conceptionem detestabilem, progressus habet conversationem culpabilem, egressus habet dissolutionem miserabilem, &c. Sed ut juxta Spiritum loquar devotorum hominum plurimorum & Doctorum, præcipuè Venerabilis Anselmi, ut decuit. Tu Domina reparatrix, Tu Domina peccatorum mediatrix, Tu Domina omnium creatorum dominatrix, in tua habitatione terrena longe eras, longius eras, longissimè

eras à vā originalis criminis condemnantis, à vā lethalis libidinis vitiantis, à vā finalis sive poenalis putredinis deformantis, à vā pro omni statu tuæ habitationis. Et post pauca: Ecce vā primum in ingressu propter Conceptionem detestabilem. Sed tu Domina, ut esses damnatorum congrua reparatrix, eras in ortu tuo longè à vā Conceptionis detestabilis sive maculationis in utero, &c. Deinde adducit Argumenta contrariæ sententiæ seu objectiones; & post medium subjungit:

Item, mihi probabile videtur in præsentibus (quavis juvenis legendo sententias tenuerim partem contrariam) quòd ipsa in creatione animæ & ejus infusione fuit preservata à culpa originali; & corpus ejus in prima ejus sequelstratione naturali, quando pro ea fuit apratum, post commixtionem seminum suorum parentum, fuit mundificatum aut mundum, vel ab immunditia præservatum, &c. Extat manusc. in Biblioth. Universitatis Viennensis.

JACOBUS de Norimberga, Ordinis Prædicatorum Germanus scripsit Sermonarium, & in Sermone de Nativitate Virginis (sub themate, Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus) ad Doctores & Magistros præcellentes, post aliqua sic inquit: fol. 49. Primò intendo dicere, quòd, sicut determinavit Sancta Synodus Basileensis, & piè credere debemus, Dei Mater concepta fuit absque illa omnibus hominibus in prævaricatione primi parentis nascentibus, communi turpitudine originalis delicti. Secundò, quòd sicut Festum Nativitatis propter sancti partum celebrat Ecclesia; ita propter Sanctum Conceptum ejus celebrare jubetur Festum Conceptionis. Vbi partum & conceptum accipit in significatione passiva. Vade & tu fac similiter &c. In fine hujus Sermonarij leguntur hæc verba: Explicet Sermonarium de Festis, quod ego Fr. Jacobus de Norimberga Ordinis Prædicatorum, ad laudem Omnipotentis Dei ejusque sanctissimæ Matris & Sanctorum omnium, terminavi feria 3. post Invocavi. Anno 1446. Extant Sermones Manuscrip. in Biblioth. Viennensi.

ILDEPHONSUS de Villalobos Hispanus & Ordinis Prædicatorum, edidit opusculum sub hoc titulo: Coniulta que hizo un prædicador de la orden de S. Domingo à su Provincial cerca de algunos escrúpulos que tenia en orden à la observancia de la Bulla de su Santidad Alexandro VII. en que declara el objeto de la fiesta y culto de la Concepcion de Nuestra Señora. à N. M. R. P. A. P. M. fray Juan Martinez de Prado &c. incipit: Un subdito de V. P. &c. Extat Impres. in fol. absque anno & loco impress.

JOANNES Camers, Ordinis Minorum Theologiæ Professor Viennæ, adducitur pro Immaculata Conceptione à Joanne Ludovico Schonleben in suo Libro Orbis votorum pro Conceptione fol. 60. ad annum 1515.

JOANNES de Cisneros, Ordinis S. Benedicti Abbas B. MARIÆ del Spino, scripsit Librum, in quo probat illam antiquissimam imaginem esse sub titulo Conceptionis. Ponit etiam ibidem Catalogum ducentorum triginta sex Monachorum sui Ordinis, qui scripserunt pro defensione mysterij Immaculatae Conceptionis V. MARIÆ. Ita Antonius de Lupian Zapata in suis Notitiis Manuscriptis.

JOANNES Deererorum Doctor, & antiquus Scriptor in libro dicto: Vade-mecum Fratris Joannis De-

nis Decretorum Doctoris & Abbatis Vinallensis, de Collationibus Dominicis & Festivis, in Sermonibus de Annuntiatione sic dicit: *Ave sine v. Ave, gratia sanctificationis in utero. Purificationem internam à crimine originali. &c. sine culpa labilis, & contractione, per infectionem naturæ rebellantis &c.* Et in Sermonibus Nativitatis B. MARIE: De qua nascente sanctificata in utero sordibus humanitatis infecta &c. quia lota amoto reatu pestifero vitiorum, &c. Cum fructu pretioso ex parturitione pro pura prolis sanctificatæ. Impres. absque anno & loco in 4.

JOANNES Gans, Societatis Jesu Germanus edidit: *Quinquatriam Marianam seu quatuor Diferentibus Concionarios de unaquaque Solemnitate Deiparæ, quorum quatuor primi sunt de Immaculata Conceptione.* Ubi inter alia quam plura, sic inquit: *Et credet Christianus filium sibi Matrem & Spiritum sanctum Sponsam abripi per originale peccatum passum fuisse? Crederetne hoc Austriacus? Crederet hoc Ferdinandus? O! minime Auditores! numquam in Generalissimam suam elegisset, si vel semel victa fuisset. Caput illa contrivit serpentis, Imperatrix illa Imperatorum est, &c.* Alia pulcherrima habet; liber extat impressi anno 1635.

JOANNES de Gemunda, Collegiatus Archiducalis Germanus, inter Assertores Immaculatae Conceptionis Virginis MARIE adducitur à Joanne Ludovico, in 4. Tomo fol. 35. Aust. 17.

JOANNES Hucfnagl, Academicus Viennensis Germanus, scripsit in quatuor libros Sententiarum ad mentem Scoti, anno 1449. & in 3. Sent. dist. 3. inquit: *Circa tertiam Distinctionem prima Conclusio. Deus potuit facere quod B. Virgo nunquam fuisset in peccato originali. Potuit etiam fecisse, ut tantum uno instanti esset in peccato. Potuit etiam facere, ut per tempus aliquod esset in peccato, & in ultimo instanti illius temporis purgaretur. Quod autem horum trium, quæ ostensa sunt esse possibilia; factum sit, Deus novit. Si auctoritati Ecclesiæ, vel auctoritati Scripturæ non repugnet, videtur probabile quod excellentius est attribuere MARIE; secundum viam scilicet Anselmi Lib. de Conceptu Virginis, &c. Deinde inhærens huic sententiæ, circa medium ait: *Item est Virgo gloriosa preservata à peccato originali, adhuc tamen anima Christi quaterno privilegio antea à Virgine gloriosam.**

Item, scripsit opusculum de Laudibus Virginis MARIE, quod incipit: *Quatuor mihi timorem ac tremorem faciunt, loqui de Virgine gloriosa &c.* In quo habet ista verba: *Dicendum quod B. Virgo fuit mater omnium Sanctorum quatuor modis. Primo quia omnibus sanctitatem fundavit. Secundò quia omnibus sanctitatem generavit. Tertio quia omnibus sanctitatem maritavit. Quarto quia omnibus sanctitatem impetravit.* Nota super primo verba Psalmi: *Syon dicet, homo & homo natus est in ea, & ipse fundavit eam Altissimus.* Dicit Anselmus in Homilia de Symbolo, quod, quia Domum Dei decebat sanctitudo in longitudinem dierum, idè prius Dei Filius Matrem suam Virginem voluit sanctitate fundare, quam in ea temporaliter habitare, & ejus sanctitatem tanquam fundamentum omnibus Sanctis voluit ordinare: quia tempore plenitudinis gratiæ, nullius sanctitatem prius sancta mater Ecclesia voluit & celebravit, quam B. Virginis. *Ita celebramus sanctitatis B. Virginis fundamentum primordiale.*

Et post pauca quæ vix legi possunt: *Sed sicut tempus plenitudinis initium est in B. Virgine, quæ prius erat fundata domus, quam Deus Filius ipsam inhabitaret; idè sanctitas B. Virginis est fundamentum Sanctorum omnium, qui tempore plenitudinis celebrantur per Ecclesiam. Unde per suam Conceptionem & per sanctitatem B. Virgo omnibus Sanctis sanctitatem fundavit. In ejus verò Annuntiatione omnibus Sanctis sanctitatem generavit, &c. Tertio B. Virgo sanctitatem omnibus Sanctis maritavit in sua Purificatione. Quarto omnibus sanctitatem impetravit in sua Assumptione, &c.* Extat manuscr. in Biblioth. Universitatis Viennensis.

JOANNES Hymmel, Doctor ac Rector Magnificus Universitatis Viennensis, scripsit Sermonem de Immaculata Conceptione tempore Concilii Basileensis, in quo inter alia habet hæc: *Sancta Virgo MARIA in omnibus quæ divina liberalitas creaturæ rationali dare voluit, excellentissimè est prædiorata. Non solum enim omni virtute & gratiâ plena, & de virtute in virtutem ascendens, conservatione virtutum vestita: quin imò in tantum virtute heroica, & divina ornata; ut non solum fuerit feminea (non quod ejus natura sit mutata) sed etiam tota Deifica & divina. Quia piè credi oportet, quod Rex altissimus istam suam filiam, quam sibi solam ac præ aliis in Matrem hodie de nostra specie præparando elegit, singulari gratia prævenit, obumbrando & sanctificando; ut quamvis lege communi teneretur obnoxia peccato originali, juxta causas universales generationis ab Adam traductæ (quamvis non ejus Filius Dominus noster Jesus Christus, qui de ea sola cooperante Spiritu Sancto est genitus) nihilominus ipsa Beata Virgo MARIA lege privata & privilegiata sic præventa sit, ut nequaquam illud originale contraheret. Quin haud dubium hoc potuit & decuit fieri, ut perfectissimus Salvator filius ejus perfectissimum modum salvationis in Matrem impenderet; sanctificando videlicet eam sic à peccato, ut in id in quod aliquando casura erat, ipso sanctificante & gratiam infundente, non caderet, & ita tota pulchra contereret caput serpentis antiqui, nunquam ab ejus pede contrita. Longus esset sermo, si cuncta prosequi deberemus de hujus sanctificationis materia, quam nisi magni Doctores altercando habuissent; auderem dicere ipsam quoad plura dicta minus utilem fore, quam curiosam. De hac namque Virgine Dei Genitrice nemo Christianorum ambigere debet, quin honoratissimè decuit eam concipi in utero materno, ut futuram Dei Matrem omni decore corporali & spiritali ineffabili ador natam, &c.* Extat Manuscriptus cum aliis in eadem Universitate Viennensi.

JOANNES Ludovicus Schonleben Camiolus, Doctor Germanus & Cathedralis Ecclesiæ Labacensis Decanus, scripsit quinque Tomos diversos in 4. sub hoc titulo: *Orbis universi votorum pro definitione præ & veræ sententiæ de Immaculata Conceptione Deiparæ, &c.* Ex his solum duo pervenerunt ad manus meas, scilicet tertius & quartus; & omni diligentia curamus habere alios tres, scilicet Primum Secundum & Quintum: sunt enim pro scribentibus de materia Conceptionis, valde utiles & singulares; ex quibus multa extraxissem si illos haberem. Nunc autem ex Tom. 3. duo transcribo: unum est illud caput tertium ubi agit de doctrina Angelicâ

Angelici Doctoris, quod ipse reducit ad quinque Certa; addens ad finem ad confirmationem aliqua extracta ex illo Opusculo intitulo; *Certum Quid*. Quia existimo, hæc valde necessaria fore pro veritate indaganda in doctrina Angelici Doctoris. Et secundum erit proponere centum loca S. Thomæ ab ipso adducta, fol. 190. pro pia sententia de Immaculata Conceptione. Igitur quantum ad primum, fol. 37. hæc habet:

Caput III. Immaculatae Conceptionis mysterium stabilitur ex doctrina S. Thomæ Doctoris Angelici. Producturus Sanctos & Theologos Ordinis Prædicatorum in favorem Immaculatae Conceptionis, ordior ab eo, qui & Sanctus, & inter suos Theologorum Princeps est; qui per Assertionem suam in hac materia non nihil obliuiscas, & dubias, occasionem dedit quibusdam sequacibus deflectendi ad sinistra. Et quia multa sunt, quæ in utramque partem dixit sive dixisse putatur: ubi nonnulla necessario præscienda præmisero, illa in medium afferam; & de ipsius demum sententia statuam quod sentio: hæc annexa in facti tutelam, quasi necessariam protectione, quod istud scriptiois genus, nullius suavis, aut impulsu, ex nullo sinistro in PP. Prædicatores affectu (quos omnes in Domino ceu ornamenta Ecclesiæ amplector, venero, suspicio) aggressus sum, & publici juris fecerim: sed solius veritatis amore (quam in hujus Controversiæ pia sententia me citra dubium arbitror deprehendere) ut quod sine fictione didici, sine invidia proximis communicem. Per hoc verò nolim quisquam sibi persuadeat, me oppositam opinionem impugnare velle: id enim in obsequium S. Apostolicæ Sedis libenter & obedienter caveo; sed quæ producatur, ut piæ sententiæ fundamenta stabiliam, imitatus non paucos hujus ætatis Theologos, & Scriptores egregios, qui Mariani honoris zelo animati in hanc descenderunt arenam.

Certissimum est illud quod in hac brevi Introductione proponitur, scilicet omnes Assertiones contentas in doctrina S. Thomæ in materia Conceptionis Virginis Mariæ esse dubias, incertas, obscuras, vagas ac indifferentes: quia ferè semper loquitur de sanctificatione carnis ante animationem, & aliquando, sed rarissime, de primo instanti animationis. Unde ejus commentator Cajetanus ad quæst. 27. tert. part. artic. 2. post alia dicit: Nam absolute loquendo inter illas duas positiones extremas, scilicet quod fuerit sanctificata vel ante infusionem animæ, vel post infusionem animæ, est positio media, quod fuit sanctificata in instanti infusionis animæ: cujus opinionis Auctor hic non meminit, quia tempore suo non erat adinventus; omnibus communiter tenentibus B. Virginem conceptam in peccato originali, & ideo (ut videtur) reprobantibus sanctificationem carnis ejus ante infusionem animæ, ut in hac littera patet. Duo hic dicit Cajetanus: primum, quod Communiter tempore S. Thomæ tenebatur Virginem fuisse conceptam in peccato originali: quod certum est, si h. Communiter intelligatur de sua Schola Thomistica, quæ à suo principio vocata fuit Communis; nam Angelicus Præceptor ab omnibus Scriptoris antiquis, solum vocabatur Doctor Communis: sicut Alexander de Ales Doctor Irrefragabilis: Ioannes Scotus Doctor Subtilis. Unde idem erat dicere: hæc opinio est Communis, ac si diceretur, hæc opinio est Thomistarum: ut alibi latissime demonstramus. Secundum dictum Cajetani est, quod scopus hujus controversiæ de sanctificatione in instanti animationis tempore

S. Thomæ non erat adinventus; & quod Angelicus Doctor de illo puncto nullam mentionem facit, quia solum impugnavit sanctificationem carnis ante animationem: igitur innovato primo fundamento quæstionis, necesse erat ut omnia alia essent dubia, incerta, & obscura; &c. Quanta hujusmodi sint in libris & opusculis, ex infra dicendis constabit; quanta in sententiis & clausulis, ipsius S. Thomæ discipuli fuerunt; quanta denique, reperitur dissensio inter manus scripta & impressa quoad verba, ego qui contuli, aliquam fidem præstare possum, ut præsto, immutabilia extare variata.

Certa quædam præmittuntur de Operibus Doctoris Angelici. I. C. E. R. T. U. M. est primò, S. Thomæ Aquinatis Opera de facto non haberi integra, & sincera, prout ab ipsomet Sancto vel scripta, vel dictata fuerunt; sed in multis locis depravata, variata, mutilata sunt, quorumcumque tandem sive injuriâ, sive curâ malitiosâ. Certi hujus asserti testes adhibeo. 1. Varias eorundem Operum editiones, quæ sibi ex integro non correspondent. 2. Gravissimorum virorum citationes, & textus S. Doctoris, qui jam in ipsius Operibus non reperiuntur, ut infra non semel constabit. 3. Publica Notariorum testimonia de integris sententiis Immaculatae Conceptioni faventibus expunctis, quæ adhuc in vetustis MSS. Codicibus leguntur, in novis impressis desiderantur prout infra dicam, cum de Commentariis in D. Paulum tractabo. 4. Ipsomet PP. Dominicanos, quorum alii aliter Opera Divi Thomæ in lucem edunt. Anno 1566. prodit arena Aurea D. Thomæ, curâ unius Patris Ordinis Prædicatorum, cum duplici Indice, ut supra retuli cap. 1. §. 2. Anno verò 1612. prodit eadem Catena Aurea per R. P. F. Colman Morelles Prædicatorem Coloniensem Professorem, qui utrumque Indicem prætermisit. Plura similia adducam infra §. 26. n. 2. & alibi sparsim. 5. Eisdem PP. Prædicatores, qui fatentur non omnes editiones Operum D. Thomæ similes, integras, & sinceras esse. Ideo prædictus P. F. Morelles in Operum frontispicio præfigit hæc verba: *Editio nova, integro Tomo auctas quam plurimis quibus scabebat mendis, correctâ. Si cum prioribus Editionibus correspondisset, non fuisset opus corrigere. Theologi item Romani Prædicatores in Editione Romana anno 1570. in Præfatione ad Lectorem, inquirunt: Restituimus locos quamplurimos tam in textu, quam in Commentariis, qui alias aut inter imprimendum irrepserant, aut etiam impressi non fuerant, &c.* Quæ omnia arguunt de facto non haberi facile D. Thomæ Opera integra, & sincera, prout ab ipso sunt scripta.

QVID alteratum, mutatum, atq. emendatum fuerit in sexdecim impressionibus diversis Operum S. Thomæ à Correctoribus Dominicanis Anton. Senensi, Anton. Lucino, Barthol. de Spina, Henr. Susteren, Ioan. Nicolai, & alijs, ex ipsorum verbus late demonstratur in libro: Nodus indissolubilis utriusque editionis: & post tot correctiones, in sola Summa Theologiæ invenit Pater F. Franciscus Garzia plusquam mille loca depravata, ut ipsomet fatetur in sua recognitione facta ex præcepto sui Generalis anno 1578. Sed descendendo à communibus ad particularia de materia Conceptionis, in prima impressione Opusculorum S. Thomæ, in Expositione Salutationis Angelicæ (ut videre est in exemplaribus existentibus in Monasterio B. M. A. R. I. E. Boom, Patrum S. Brigittæ in Ducatu Clivensi, & apud Conventuales Colonienfes) extant hæc verba: Tertio quantum ad puritatem, quia B. Virgo non solum

solūm fuit pura in se, sed etiam procuravit puritatem aliis: ipsa enim purissima fuit, & quantum ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit. Et sic etiam reperitur in diversis originalibus manuscriptis, uno existente in Bibliotheca Regia Parisiensi, num. 590. altero in Monasterio Partensi PP. Præmonstratensium prope Lovanium, & alio in Monasterio S. Martini Canonicoꝝ ejusdem Civitatis, & altero in monasterio Aquincinctino Benedictinorum, & in altero existente in Bibliotheca Corsendoniana prope Turnauntum, & sic etiam exarbat in alijs manuscriptis, anno 1436. ut dicit Ioannes de Segovia Canonicus Tolitanus in suis Allegationibus ad Concilium Basileense. Et omnibus his non obstantibus, in modernioribus impressionibus expunxerunt illa verba: Quia nec originale, dicitur mortale: Ipsa enim purissima fuit, quia ipsa Virgo nec mortale, nec veniale peccatum incurrit; variantes textum & constituentes incongruam grammaticam. QUID factum fuerit in expositione Epistolæ ad Galatas, jam est per se notum: nam cum in decem impressionibus diversis extarent hæc verba; Virum de mille unum reperi, scilicet Christum qui esset sine omni peccato, mulierem autem ex omnibus non inveniri, quæ a peccato omnino immunis esset, ad minus originali vel veniali, excipitur purissima & omni laude dignissima V. MARIA. In editionibus modernis expunxerunt exceptionem, excipitur purissima, &c. Item, in Epistol. ad Romanos cap. 5. ut constat ex authentico testimonio in Biblioth. Esfortiana, existit originale manuscriptum, ubi sic habetur: Omnes in Adam peccaverunt, unâ exceptâ B. Virgine, quæ nullam contraxit maculam Originalis peccati; quæ clausula deest in originalibus impress. Item, P. Ioannes Bromardus Ordinis Prædicatorum, qui parum post S. Thomam vixit, affirmat in sua Summa Prædicatorum tom. 2. art. 2. num. 8. folio 318. S. Thomam in 3. part. posuisse sanctificationis excellentiam, quantum ad temporis prioritatem in hoc, quod sanctificata fuit in sua animatione, id est in conjunctione animæ cum corpore in utero matris suæ & non ante, quia sanctificatio & mundatio fit per gratiam, cuius subiectum est anima: nihil enim est capax gratiæ nisi anima rationalis, &c. Et verba ista modo non reperiuntur in tertia Parte. Vide de adulterationibus factis in Operibus S. Thomæ Petrum à Valleclausa in suo libello de Immunitate Cyriacorum Dyatriba 6. fol. 170. Et quidam Gerardus de Montibus, scripsit Tractatum sub isto titulo: Concordantiæ scriptorum & dictorum discordantium S. Thomæ; quem P. Bunderus Ordinis Prædicatorum vidit in diversis Biblioth. Flandriæ, ut ipse affirmat in sua Biblioth. Auctore 203. fol. 161. & P. Thomas de Suetonia, ut affirmat prædictus Bunderus, fol. 620. fecit specialem Tractatum de difficultatibus repertis in operibus S. Doctoris, & cum sint discordantiæ ac difficultates implentes integros libros, sine difficultate & discordantia debemus nos clausis oculis illas recipere.

II. CERTUM est non constare de Operibus D. Thomæ, utrum omnia verè sint ipsius Sancti, quæ sub ejus nomine circumferuntur, vel alterius authoris. Ità dubitatur de Commentarijs in Genesim, cum illa S. Antoninus reiciat, licet Antonius Senensis alia substituerit quæ Genuina putat. Dubitatur etiam de Commentarijs super libros Machabæorum, uti observavit Bellarminus: & ob id Fr. Stephanus de Sampaio adiecit suas conjecturas, quibus probare nititur hæc Commentaria esse D. Thomæ partum. Tractatum de Regimine Principum non esse D. Thomæ, clarè ostendit

Bellarminus citatus. Dubitatur de Commentarijs Epistolæ Canonicas, quos commendat Frater Claudius Spineus, alij non agnoscunt. Dubitatur de ipsa Summa Theologica, si non de tota, saltem de 2. & 3. part. Bellarminus citatus: Mirum, quæ est valde, quod magna pars prima secunde, & secunde secunde inveniatur iisdem verbis in primo & tertio libro Speculi Moralis Vincentij Bellocensis. Ad dit deinde Vincentium non potuisse haurire doctrinam à D. Thoma, quia Vincentius obiit anno 1256. at S. Thomas an. 1274. sed neque putat credibile, quod D. Thomas Partem secundam Summæ ex alio Auctore hauserit. Fr. Franciscus Garzia, Ord. Prædicatorum in Universitate Tarraconenſi publicus Professor ait ad finem Partium: Apertissimum esse S. Thomam mutuasse ex Vincentio ferè omnia, quæ in duobus Codicibus de Virtutibus & Virtutibus scripta reliquit. Unde hoc probat? Præcessit enim Vincentius Divum Thomam viginti quatuor annis. Quid inde? an non potuit aliquis alius posterior Divo Thomæ, totam Summam compilare partim ex Operibus Divi Thomæ, partim Bellocensis? Martanellus cum Peruzzino suspicatur nonnulla in Tertia parte Summæ, quæ videntur contrariari Immaculatæ Conceptioni, & nominatim quæstionem vigesimam septimam suppositiciam esse, & ab aliquo malevole additam. Movetur ex eo, quia antiqui Scotistæ cum Thomistis disputantes non meminerunt hujus quæstionis: nec Thomistæ in materia Conceptionis B. Virginis afferbant quæstionem 27. tertiæ partis, sed solūm in 3. Sent. dist. 3. Hoc argumentum Peruzzini & Martanelli non videtur spernendum, quia sine dubio Thomistæ locum illum ex Summa allegassent, utpote magis notum, & (ut putant) favorabilem suæ opinioni, si tunc in Summa, prout nunc circumfertur, inventus fuisset. Et quia argumentum universale est, potest æquè probare totam Summam suppositiciam esse. Universim autem de Operibus D. Thomæ annotavit Fr. Cosmas Morellus in hæc verba: In Romana Editione inter Opuscula aliqua dubia, imò nonnulla, quæ plurimorum Doctorum consensu S. Thomæ doctrinam non referunt, extant excusa. Nihilominus eadem ipse reimpressit in Editione Antuerpiana, quæ partim Moguntinis typis excusa est anno 1612. & plura, quæ in Romana non reperiebantur, adjunxit. Quod si igitur ipsimet PP. Prædicatorum dubitant an omnia, quæ sub nomine Doctoris Angelici circumferuntur Opera, genuina sint S. Thomæ, quid alios de iisdem sentire par erit? Puto non malè conclusum iri cum Serrano Episcopo Acer-nensi: Non solum erit dubium, quid Angelicus Doctor de nostra senserit difficultate, sed dubium etiam erit, quid de illa scripserit. Hæc de Operibus D. Thomæ dubiis bene observanda sunt, ut facilius concludere possimus, quid D. Thomas de Conceptione Dei-paræ sive senserit, sive scripserit.

QVID circa hoc certum certissimum sit, non paucis lineis exprimi possit. Præter relata, expositio super Salutationem Angelicam, nulli modo est S. Thomæ, neque super Oratorem Dominicam: Et idem dico de Opusculis de Articulis Fidei, & de Ecclesiæ Sacramentis, atque super Symbolum. Hæc enim quinque Opuscula sunt Innocentij Pape III. qui mortuus est antequam Angelicus Doctor nasceretur; quod constat ex quodam originali manuscripto existente apud S. Martinum Lovanijs, lit. O. num. 7. & ex alijs. Compendium Theologiae ipsi adscriptum inter Opuscula in ordine 2. est eiusdem

don illius discipuli Vlrici de Argentina, ut ex testimonio Dominicanorum adducit P. Philippus Labbe in libro de Manuscriptis Gallia, fol. 427. & 456. Quod scriptum in quatuor libros Sententiarum ad Annibaldum non sit S. Thomæ, sed ejusdem Annibaldi Carmelitani, est per se notum, ut constat ex originali servato Parisijs apud PP. Carmelitas, & hoc ipsum fatentur PP. Ioannes Bunderus & Guilielmus Carnificis, Ordinis Prædicatorum, in Bibliotheca Manuscriptorum Belgij, licet Auctorem non faciant Carmelitanum, sed Dominicanum, at hoc parum nobis refert, cum constet non esse S. Thomæ, & hoc ipsum affirmat Ioannes de Twrecremata in Tract. de Conceptione. Quæst. quodlibetiales esse alicujus sui discipuli; satis liquet ex quadam auctoritate P. Joannis de Tabiena in Summa sua, fol. 734. verb. Ferie, num. 13. Item totaliter manent variatæ, nam impressæ procedunt per Articulos, originale Corfendoncanum manusc. per Quæstiones, & alterum existens apud Hieronymianos Matritenses per Alphabetum. Expositio super Apocalypsim est Guilberti Porretani. Expositio super Psalmos videtur esse P. Reginaldi, ut multi ex eisdem Dominicanis dicunt. Quod Catena Aurea sit P. Pontij Carbonelli, Ordinis Fratrum Minorum & Magistri S. Ludovici, satis probabiliter ostenditur in Opusculo de Iudicio Salomonis. Quod Sermones impressi non sint S. Thomæ, quasi evidenter deducitur ex originali existente in Monasterio Florentensi, prope Namurcum. Expositiones in Matthæum & Joannem impressæ, neque in unico verbo conveniunt cum expositionibus manuscriptorum existentibus in Bibliotheca Corfendoncana, sub nomine S. Thomæ. Et ne discurremus per singula; maior pars aliquam partem gravissimam exceptionem, quia ipse Ioannes Michaël Pius, lib. 1. colum. 80. relegat expositiones super Iliam, & Trenos, & Hieremiam, & aliquas alias ex supra relatis. In Historia edita à P. Humberto & scripta post Canonizationem S. Thomæ solum referuntur triginta quinque ejus opera; & eadem fere refert Petrus Rogerus, postea Summus Pontifex Clemens VI. qui scripsit ad annum 1324. In vita S. Thomæ manuscripta apud Canonicos Rubrae Vallis prope Bruxellas, cap. 56. extat Catalogus Operum S. Thomæ & solum adducuntur viginti Opuscula, cum tamen impressa sint hodie septuaginta tria. Item, in prædicta vita ponuntur initia Opusculorum, & collationata cum impressis aliqua correspondent, sed alia minime. Primus Pater Ordinis Prædicatorum, vocatus Didascalus, qui recollegit in uno tomo illa septuaginta tria Opuscula, quatuor solummodo affirmat esse de certo Angelici Doctoris. P. Bunderus, ad annum 1560. invenit esse centum & tria opera omnia, & jam excreverunt ad centum septuaginta; unde autem facta fuerit tam ingens multiplicatio, ipsi videant. Hoc unum didici ab ipsismet Nomenclatoribus Dominicanis, Senensi, Pio, Castillo, quod multa Opera quæ erant ejusdem Thomæ Anglici facta fuerunt Thomæ Angelici per solam additionem unius litteræ, ut ex ipsorum testimonijs latius videtur in Radij Solis Veritatis.

III. CERTUM est 3. non constare quo ordine D. Thomas Opera sua conscripserit. Hodierni Thomistæ variant inter se, quid mirum si etiam ab alijs differant? Theologi Romani Prædicatorum, qui anno 1570. Romæ Opera D. Thomæ ediderunt, ajunt: Tertiã partem D. Thomæ morte præventus imperfectam reliquit 3. quali supponerent ultimum opus ab eo scriptum fuisse Summam: propterea etiam ab alijs Summa vocatur testamentum S. Doctoris. Ambro. Catherinus: Sed ajunt, quæ scripsit in Summis Thomæ sunt ejus ultimum testamentum. Magister Augustinus de Fivizzano in calce Operis: Explanatio in Psalmos — quia morte veniente residuum ip-

sius Psalterij implere non potuit. Alius idem dicere posset de Commentarijs in Genesim, &c. Breviarum Romanum in festo S. Thomæ, quod Officium probabiliter aliquis P. Dominicanus composuit; & esto non composuisset, totus tamen Ordo id acceptando, jam sentit ultimum Opus D. Thomæ fuisse explanationem in Cantica: *Fossæ novæ in morbum incidit, ubi ægrotans Cantica Cantorum explanavit.* Theologi Vedastini Collegij Duacensis consueverunt nuper Summam (si D. Thomæ) compositam, cum esset juvenis, uti attestatur P. Scherlogus scribens in Cantica. Ego (ut de cæteris Operibus taceam) de Summa loquendo, si admittam esse genuinum S. Doctoris partum, persuaderet mihi non possum ab eo conscriptum dum esset juvenis: quia & dispositio melior, & tractatio exactior, & clarior phrasim in Summa est de plerisque materijs, quam in scriptis ad Magistrum Sententiarum. Quia verò cum supranominatis Auctoribus dubito an Summa sit Opus D. Thomæ, aut saltem aliqua pars Summæ; non sum sollicitus indagare an à juvene, an à senè conscripta sit: dicere, nisi contra torrentem viderer niti, Summam ab aliquo Ordinis Prædicatorum viro docto, & fortè Discipulo D. Thomæ, partim ex Divi Thomæ, partim ex Bellovacensis Scriptis collectam per modum Compendij Sententiarum Theologicarum communium suo tempore; quæ postea nullius præfixo nomine in aliqua Bibliotheca reposita, & à posteris reperta, cum potior pars Operibus D. Thomæ corresponderet, ipsiusmet S. Doctoris Opus existimata est & à potiori denominata. Hoc facile contingere potuit, illà præsertim ætate, quæ vix umquam adscribebantur Auctorum nomina vel Collectorū: unde posteris, qui per conjecturas nomina indagabant, non potuerunt semper scopum attingere & verum cujusque lib. Auctorem pronuntiare.

QVID dicendum sit de Tertia parte, constat ex Breviario Romano antiquo, fol. 216. ubi sic dicebatur: Summam Theologicam quatuor libris, adhibita etiam quadam limâ, senex complexus est. Certissimum tamen est, Henricum Gorricbem Benedictinum ad præfatam Tertiã partem addidisse à quæstione 9. usque ad finem, & nonaginta priores quæstiones complevisse P. Albertum de Brixia discipulum S. Thomæ, ut constat ex testimonio P. Vincentij Bandelli, & Anonymi Dominicani, via 3. ration. 9. Auctore 84. Et quod antiqui Scriptores non agnoscerint Tertiã partem, ut factum proprium S. Thomæ, constat evidenter ex hoc unico argumento: P. Nicolaus Eymericus Inquisitor Aragonensis, anno 1395. scripsit latissimum Tractatum contra Immaculatam Conceptionem dicatum Summo Pontifici, & adducit omnia loca quæ in suo Doctore invenire potuit, & citat solum Primam secundæ, quæst. 81. & ex quæstionibus de Malo, & ex quarto Sententiarum, nullam faciens mentionem de Tertia parte. Et idem dico de latissimo Tractatu P. Girardi Renerij; igitur antiqui nesciebant an S. Thomas scripsisset Tertiã partem Summæ. Nec solum proposita in textu morte præventus non potuit consummare Angelicus Doctor, sed etiam omnia sequentia, scilicet: librum Perihermeniarum, ut ait Antonius Senensis, Compendium Theologiæ, ut ad finem notatur, librum de Divinatione per somnium, libros de Coelo, libros Meteororum, libros Ethicorum, libros Politicæ, Expositionem in Evangelium Matthæi, Evangelium Joannis, libros de Anima, denique Epistolas Pauli: si autem sit credibile Angelicum Doctorem morte præventum non potuisse consummare quatuordecim libros, alij judicent.

IV. CER-

IV. CERTUM est 4. D. Thomam in Operibus suis non omnino sibi correspondere. Testatur hoc ipsimet ejus Discipuli, & sequaces. Catherinus: *Etiam, qui insignes Thomistae habentur, Capreolus & Cajetanus, fatentur ingenue in nonnullis eum varie scripsisse; & posterius, quae ante scripserat, retractasse.* Quod quidem de seipso fatetur S. Doctor: ideo enim conscripsit *Opusculum septuagesimum secundum de Concordantiis, in quo concordat seipsum in passibus apparenter contrarius: & rogat Lectorem, ut si quis contraria invenerit, sequatur id, quod probabilius judicaverit.* Obtemperarunt consilio Sancti Praeceptoris Romani illi Theologi, quorum paulo ante meminimus; & quae ipse S. Doctor non emendaverat, vel retractaverat, ea ipsi emendare, immutare, corrigere non dubitarunt. *Curavimus itaque, ut quam emendatissime imprimerentur omnia, amotis etiam ex eisdem Commentariis, atque expunctis omnibus locis, juxta nostri Ordinis Sanctiones, qui post Decreta Tridentinae Synodi Lectorem poterant detinere dubium, vel suspensum: quos videlicet, vel ipsimet Commentator vivens emendaverat, & si viveret, emendasset; vel uti diximus, falsariorum & impiorum perfidia temeraverat.* Ex quibus iterum aperte colligi potest Opera D. Thomae non haberi de facto impressa, prout ab ipso confecta fuerunt. Patet 2. aliqua loca expuncta esse, juxta Ordinis Sanctiones; quae autem illa loca sint, non possum ego divinare, nisi antiquos Manusc. Codices cum recentibus impressis conferendo. Patet 3. a Discipulis aliqua emendata, & immutata: adeoque pro libitu emendantium recentam sententiam; quae emendantibus probabilior visa. Patet 4. non omnia, quae debuissent emendari post Decreta Tridentinae Synodi, emendata esse in Operibus Divi Thomae, prout gloriantur praedicti Emendatores Romani: reperiuntur enim adhuc loca, quae Lectorem possunt detinere dubium, vel suspensum. v. g. Dicendum, quod secundum fidem Catholicam firmiter est tenendum; quod omnes homines praeter solum Christum ex Adam derivati; peccatum originale ex Adam contrahunt: alioqui non omnes indigerent redemptione, quae est per Christum; quod est erroneum. Locus hic potest Lectorem detinere dubium post Concilium Tridentinum, in quo etiam Beatissima Virgo excipitur ab illa universali: *Omnnes homines.* Et licet in summa plerumque explicetur appositus Cajetani Commentariis; quia tamen saepius alibi idem reperitur in libris Sententiarum, saltem in his debuisset expungi vel mutari, ubi non adsunt Commentarii.

QVAD, & quanta habeat S. Thomas inter se repugnantia, constaret ex libro Retractionum a se edito, si compareret; sed cum fuerit extinctus, jam omnia ista manent sub opinione, dicentibus ejus Discipulis, quod nihil retractione dignum habet in suis operibus, alijs aliter sententibus. Propositum librum Retractionum viderunt Joannes Vitalis & Alanus Parisiensis, ut ipsi testantur in suis libris de Conceptione. Pater Joannes Bunderus, Ordinis Praedicatorum, in sua Bibliotheca Manuscriptorum affirmat se vidisse unum in Conventu Gandensi. Thomas Idem in sua Bibliotheca Manuscriptorum Angliae, dicit se vidisse alterum exemplar istarum Retractionum Cantabrigiae in Bibliotheca Cajj, Volumine 147. Et cum haec sit materia valde odiosa, tractemus & nos illa, quae cum veritate dicere possumus; quam semper amamus.

V. CERTUM est 5. quod si de facto D. Thomas viveret, multas sententias suas mutaret; eod quod ab obitu ejus in hanc diem multae veritates

Theologicae assiduo disputantium conflictu perpolitae, & in lucem extractae sint; multa argumenta nova inventa, antiqua clarius exposita, &c. imò quaedam, quae ejus tempore disputabilia erant, jam per Sedem Apostolicam definita. Hujus asserti sufficientis probatio est ipsorummet PP. Praedicatorum confessio, illis verbis paulo ante adductis expressa: *Vel ipsemet Commentator vivens emendaverat, & si viveret, emendasset.* Quibus non solum fatentur PP. Dominicani; quod si defacto Sanctus Thomas viveret, aliqua in suis operibus emendaret; sed etiam, quod dum vixit, actu aliqua emendaverit: ut proinde verosimile sit libellum Retractionum D. Thomae, de quo Joannes Vitalis mentionem facit, suppressum esse, in quo (ut ait Serranus ex citato Vitali) in particulari retractabat opinionem, quam docuerat contra Immaculatam Virg. Conceptionem. Hoc ego sic intelligendum putem, quod se melius explicuerit, ubi videbatur contrarius esse propriae opinioni; licet nusquam verè contrarius fuerit, ut deinceps ostendam. Cum ergo ille libellus amplius non compareat, videtur ab aliquo suae opinionis tenaci suppressum esse. Praeterire hoc loco non possum, quod B. Ludovicus Beltran, Ordinis Praedicatorum, non solum de S. Thoma, sed etiam de alijs SS. Patribus pronuntiavit apud Vincentium Antistium. Ait enim: *Omnes antiqui Patres, si modo viverent, dicerent scribentque id, quod & nos sentimus de Immaculata Reginae caeli Conceptione.* Et si Cajetanus consequenter loqui velit (uti notarunt Ambros. Catherinus, & Joan. Bap. Lezana) hoc ipsum fatebitur, paritate argumenti inductus. Nam cum D. Thomas docuerit: *Clericus etiam si se defendendo interficit aliquem, irregularis est, quamvis non intendat interficere, sed seipsum defendere.* Cajetanus in Commentario ad hunc locum advertit valde bene: *Novo jure in Clem. un. de homici. statutum est; quod is, qui aliter mortem evitare non valens, suum occidit in iracundiam, irregularis non est: quae lex si tempore Auctoris extitisset, non scripisset hoc Auctor.* Resolutio ista pluribus materijs applicari potest, & debet; in particulari cum quaeritur de Conceptione Deiparae, quae si negavit aliquando D. Thomas Immaculatam, quando non fuit lex & praecipuum Ecclesiae de illa celebranda, uti nunc est; jam nobiscum assereret fuisse Immaculatam & sanctam, propter legem celebrandi Festi Conceptionis: quae lex si tempore Auctoris extitisset, non scripisset hoc Auctor, quod putatur scripsisse contra Immaculatam Conceptionem, & melius se explicuisset.

QVAD Angelicus Doctor S. Thomas de Aquino ageret, si nunc viveret, an retractaret suam opinionem, videnda pia sententia recepta ab universali Ecclesia, suffultam auctoritate Apostolica, favoribus & gratis ampliatam, & ab omnibus Doctoribus defensam, est opinio plurimorum Doctorum, quod sic: assignando ad hoc plurimas & fortissimas rationes ex doctrina ejusdem Doctoris Angelici; sed ad omnia respondent Patres Dominicani hoc esse divinare; non obstante quod plurimi dicant (& quidem gravissimi Auctores) apparuisse eundem Doctorem Fantino Episcopo Patavino, & dixisse illi: *Scias Domine Episcope, quod quando talem opinionem posui, habui respectum ad divinum statum, quo B. Virgo peccatum originale contrahere debuerat, nisi per Filium suum fuisset praeservata; sed Dei Filius Matrem suam ab originali macula praeservavit.* Sed ad haec omnia facillimum habent responsum Patres Dominicani 3. de revelatione dicendo, quod non sit vera, sed

falsa, ficta & chymica. Ego vero solum dico quod, ut Dominicans, non se rei faciaret, quia nimis adhaerent suæ opinioni, & plaris faciunt illam quam auctoritatem Ecclesiæ & Doctorum; sed ut Sanctus & tam humilis, sine dubio se retraheret, videndo quod Ecclesiæ & fere universus Orbis sit in hanc sententiam tam propensus; & sic concilio utramque sententiam.

Quantum ad secundum, sic inquit Joannes Ludovicus: Collectio Conclusionum D. Thomæ pro Immaculata Conceptione Deiparæ. Ergo B. Virgo secundum Sententiam D. Thomæ, ut colligamus breviter, quæ hæc tenentur fuisse dicta sunt.

1. Per venit ad summum puritatis sub Deo tamen, in quo non est aliqua potentia deficienti; quia fuit in ea deprivatio ab omni peccato: Si ab omni, etiam ab originali.

2. Per comparisonem ad Deum, post naturam humanam in Christo quodammodo infinite nobilis fuit, adeoque nullam maculam originalis culpæ infecta.

3. Nulla contagione peccati inquinata, & à peccato originali & actuali immunis.

4. A lege communi, quæ omnes habemus necessitatem contrahendi originale peccatum, specialiter exempta privilegio.

5. Maximam habuit puritatem sub Christo, Redemptore unico humani generis.

6. Plus ei gratiæ collatum, quam ulli alteri Sanctorum, unde adhuc in utero matris Spiritu sancto repleta.

7. Super omnes alios Sanctos à peccato prior fuit, & c. velut divine Sapientiæ Mater electa, in quam nihil coinquinatum incurrit.

8. Habuerit licet debitum aliquod incurrendi peccatum originale; non tamen incurrit: sicut omnes habent necessitatem moriendi, non tamen omnes moriuntur.

9. Qui in extremo die reperientur, morituri non sunt, erit tamen in iis reatus mortis, seu debitum; sic etiam in Virgine fuerit debitum peccati, non tamen ipsum peccatum originale.

10. Ex speciali prærogativa gratiæ non incurrit actualiter originale peccatum: sicut divina dispositione potest aliquis non mori, licet omnes incurrant mortem, id est necessitatem moriendi.

11. Ut possit fructum Dominicæ redemptionis percipere, debitoricem saltem nasci oportuit; quia quilibet hominū personam saltem redemptione Christi indiget, ad quam satis est debitorem esse, non est autem necesse peccatorem esse.

12. Ex hoc quod est Mater Dei, habet quamdam dignitatem infinitam ex bono infinito, quod est Deus; & ex hac parte non potest aliquid fieri melius eâ, sicut non potest aliquid melius esse Deo.

13. Cum Angeli creati sint in gratia hoc Privilegium ei non est negandum, quæ Exaltata est super choros Angelorum.

14. Cum primus homo fuerit cum gratia conditus, hoc etiam Privilegium ei non est negandum.

15. Impeccabilis ex speciali Privilegio, ergo & ab originali peccato ex eodem Privilegio exempta.

16. Mater Dei necessariorum maximam puritatem nituit, ut esset receptaculum dignum Deo.

17. Ab Ecclesiâ celebrante ejus Conceptionem agnoscitur concepta sine macula originali.

18. Sine corruptione concepit, sine dolore peperit: ergo ejus Conceptio passiva non fuit secundum legem naturæ, ut originali peccato inficeretur.

19. Gratiâ plena, quia scilicet habebat gratiam suffi-

cientem ad statum illum, ad quem erat electa à Deo, ut esse scilicet Mater Unigeniti ejus. Gratiâ plena supra omnem puram creaturam: hæc enim plenitudo Matris Dei decet, quæ super omnes est puras creaturas exaltata.

20. Tabernaculum Domini tabernaculum Christi, dignum sibi esse, ubi est ipse in originali innocentia.

21. Debetur ei Veneratio Duli; eminentius tamen, quam ceteris creaturis, in quantum ipsa est Mater Dei, ergo & carentia, ac immunitas ab originali.

22. Ideo sancta ejus Nativitas agnoscitur, quia Ecclesiâ illam celebrat: ergo cum celebret nunc Conceptionem, etiam hæc sancta.

23. Præ omnibus alijs maior privilegia gratiæ accepit: utique & innocentiam originalem primis parentibus concessam.

24. Maximis ornata beneficiis à Deo: cum ergo majus sit beneficium præservari, quam mandari à peccato, ornata etiam dono innocentie originalis.

25. Deus potentiam suam Legi non alligavit; unde rationabiliter creditur exempta à lege contrahendi peccati originalis.

26. Tabernaculum Dei est sanctificatio, postquam cuncta perfecta sunt, anima scilicet, & corpus; in ipsa animæ cum corpore conjunctione.

27. Redempta per Christum perfectissimo redemptionis modo, quia præservata à calu.

28. Maxima fuit ejus sub Christo puritas, qui nec peccavit, nec peccare potuit; igitur ipsa licet peccare poterit, non tamen peccavit.

29. Conceptio ejus in via peccatorum non stetit & in cathedra pestilentie non sedit, quæ in suo ortu à peccato originali fuit immunis.

30. Electa divinitus: ut esset Mater Dei. Non autem fuisset idonea Mater Dei, si peccasset aliquando.

31. Ab originali eximi debuit, alias ignominia Matris ad Filium redundasset.

32. Singularem affinitatem habuit ad Christum, qui ab ea carnem accepit; igitur immunis ab originali peccato, uti & Christus.

33. Dei Filius, qui est Dei Sapientia, in ipsa habuit: igitur munda, & immunis ab originali.

34. Tota pulchra es Amica mea, & macula non est in te. Ut hoc in ea impleretur, debuit esse immunis ab originali.

35. Bene gratiâ plena, quia ceteris per partes præstatur, MARIÆ vero se totam simul infudit gratiæ plenitudines quidni etiam gratia innocentie originalis?

36. Propinquissima fuit Christo secundum humanitatem & ideo præ ceteris maiorem debuit à Christo gratiæ plenitudinem obtinere.

37. Mater Filij Dei debuit esse Virgo, ergo Virgo non tam carne, quam mentes; uti Eva in statu innocentie.

38. Verbum absque corruptione cordis concipitur, ergo conveniens fuit, ut caro Verbi Dei sine corruptione Matris conciperetur. Corruptione, inquam, non tam carnis, quam mentis.

39. Non poterat esse, quod in natura iam corrupta ex concubitu, caro nasceretur sine infectione originalis peccati ergo etiam non poterat esse, quod in natura corrupta per originale peccatum, caro nasceretur sine infectione originalis peccati.

40. Talis debuit esse Mater Christi, qualem Christus sibi Sponsam designabat Ecclesiâ, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi.

41. Virgo in partu cum parit Deum; ergo Virgo dum concipitur, ut sit idonea Mater Dei.

42. Fas non erat, ut per ejus adventum violaretur integritas

integritas, qui venerat sanare corrupta. Integritas mentis potior est integritate carnis; hanc violatam non voluit, multò igitur minus illam.

43. Immunis servata à peccato per Filium, qui parentes præceperat honorandos.

44. *Porta hæc clausa erit, & non aperietur, ut originali maculâ inficiatur.*

45. Si constituta loco totius humane naturæ Dei Filij Sponsa Immaculata, fidei obles apud Deum pro mundo; quomodo non purior omnibus cæteris Individuis humane naturæ?

46. *Angelus ad Virginem mittitur, quia semper est Angelus cognata Virginitas; si semper, ergò etiam in animationis instanti: si mentis Virginitas, ergò pura Virgo ab omni maculâ originali, & personali.*

47. *Mater Dei superior Angelus quantum ad dignitatem, quidni & purior innocentia originali?*

48. A quibusdam generalibus excipitur, ergò & à generali contractione peccati originalis.

49. *Præservata ne cum peccato originali conciperet; utique etiam ne conciperetur.*

50. *Fœmina concepit Deum, & Virgo peperit Filium: igitur tam pura esse debuit, ut nullâ maculâ contaminaretur.*

51. *Nec in Conceptione inventa est sine pudore, nec in partu inventa est cum dolore; ergò nec in sui animatione inventa est cum maculâ originali.*

52. *Sine peccati collusione Christum suscepit, sine dolore genuit & sine integritatis violatione, pudore virginitatis integra permansit; & dubitemus eam in primæva innocentia integram permansisse?*

53. *Activa ejus Conceptio non fuit secundum legem naturæ, ergò etiam passiva fuit privilegiata.*

54. *Nullam habuit immunditiam; igitur nec illam, quæ ex originali peccato trahitur.*

55. *In Christo & in Virgine MARIA nulla omnino macula fuit, igitur nec originalis.*

56. *Nullam habuit obscuritatem peccati; quis igitur audeat caliginem originalem ejus nitore offundero?*

57. *Ipsam sanctificavit Deus in utero matris suæ, postquam formatum fuit corpus & creata anima: posterioritate naturæ, non temporis.*

58. *Quæ nullam contraxit maculam originalis peccati; quomodo jam asseritur à quibusdam maculata?*

59. *Non invenit, quæ omnino à peccato immunis esset ad minus originali, vel veniali: excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo.*

60. *Ipsa est Templum Dei mirabile præ omnibus Sanctis: ergò immunis ab originali.*

61. *Templum sanctum Dominatoris; omnino mundum esse deceuit.*

62. *Quia nihil in Virgine quod non sanctitate plenum esset.*

63. *Voluit purgari; cum non indigeret; indignusset verò, nisi fuisset immunis ab originali.*

64. *Oportuit illam læminam, de qua Christus corpus assumpsit, maxime spiritualibus donis repleri; igitur & innocentia originali.*

65. *Oportuit non solum mentem ejus esse immunem à peccato, sed etiam corpus. Immunis proinde fuit mens ejus ab originali.*

66. *Ab omni labe actualis peccati immunis, etiam ab originali speciali Privilegio mundata; id est munda præservata, vel munda creata.*

67. *Habuit quidem debitum contrahendi originale peccatum, sed absque eo concepta est: hoc enim Privilegium sibi soli servabat.*

68. *Nullus hominum (præter Christum & B. Virginem) fuit immunis à peccato originali.*

70. *Ipsa enim purissima fuit; quantum ad omnem culpam; quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit.*

71. *Excedit Angelos quantum ad puritatem: ergò quantum ad innocentiam originalem.*

72. *Excedit Angelos in plenitudine gratiæ, quæ magis est in B. Virgine, quam in aliquo Angelo.*

73. *Gratiæ Dei datur ad duo, scilicet ad bonum operandum, & ad vitandum malum; & quantum ad ista duo, perfectissimam gratiam habuit B. Virgo. Nam ipsa omne peccatum vitavit, magis quàm aliqui Sanctus post Christum.*

74. *Ab originali peccato mundata in utero; id est, munda præservata.*

75. *Tota pulchra, cui plus gratiæ collatum fuerit ad peccatum ex omni parte vincendum.*

76. *Excedit Angelos quantum ad puritatem; quia non solum erat pura in se, sed etiam procuravit puritatem alijs. Et Immunis fuit ab omni maledictione.*

77. *Libera ab omni Væ, à væ culpæ, pœnæ, miseræ.*

78. *Quia creditur præ alijs Privilegium gratiæ accepisse, non est fas dicere hoc negationem fuisse tantæ Virginitatis, ut conciperetur sine originali.*

79. *Si sanctitas est ab omni immunditia libera, & perfecta, & omnino immaculata munditia, & Virgo in ipso ortu suo in utero sancta fuit: non aliter sentire debemus, quàm sine originali conceptam.*

80. *Postquam cuncta perfecta sunt, operuit nubes Tabernaculum. Postquam anima ejus unita corpori; infusa est gratia, quæ impediret originalis peccati maculam.*

81. *Quia quo tempore fuerit sanctificata ignoratur, inde est, quia quo tempore animata fuerit ignoratur: & vel hinc sine maculâ concepta intelligitur.*

82. *Copiosior sanctificationis Benedictio in eam, quam in alios Sanctos ab utero sanctificatos descendit. Ergò in ipso animationis instanti.*

83. *Speculum clarissimum, immaculatum, incoquinatum, incontaminatum: speculum, clarissimo clarius; Seraphim tersius & Purius; & tanta Puritatis ut purius intelligi non posset, nisi Deus esset: quis audeat arguere maculâ originalis?*

84. *Omnino recessit ab impuritate culpæ. Illud autem quod omnino recessit ab impuritate culpæ, est ita purum, quòd nihil potest esse eo purius. Posset autem esse purius, si Virgo aliquando infecta fuisset originali.*

85. *Obnoxia quidem peccato, id est habens debitum, sed immunis ab eo actu contracto.*

86. *Matri Sapientiæ maxime deceuit hoc conferri (in quam nihil coquinatum incurrit,) ut conciperetur, absque originali.*

87. *Si sanctificati sunt Joannes & Ieremias, multo magis creditur sanctificata Virgo, quæ Christum genuit. Si multo magis, utique in ipsa animatione.*

88. *In sanctificatione immunitatem à peccato consecuta est: signum ergò est in ipso instanti animationis sanctificatam, & ab omni sordè vitiorum castificatam.*

89. *In ipsa igitur prima sanctificatione consecuta est immunitatem à peccato, quæ sonat nec originale, nec actuale mortale, nec veniale incurrit.*

90. *Decebat, quòd Dei Mater, ea puritate purior, quâ mater sub Deo, nequit intelligi. Decebat quòd Mater Dei esset purissima, & perfectissima Virgo.*

91. Meruit ex gratia sibi data, illum puritatis & sanctitatis gradum, ut congruè possit esse Mater Dei: illum proinde puritatis gradum in quo etiam ab originali labe immunis esset.

92. Mulier amicta Sole MARIA, propter peccati omnimodam immunitatem: unde Cant. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.

93. Tamesti caro Virginis concepta fuit in originali peccato, non ideo tamen etiam anima illo peccato infecta. Si enim Christus accepit naturam humanam absque peccato, in illa puritate, in qua erat in statu innocentia, consentaneum erat, ut talis natura prius esset in Matre Virgine.

94. Gratia sanctificationis in Virgine habuit vim originalem instituta. Quod si ita, certe etiam vim habuit annexæ originalis innocentia.

95. Beata Virgo, quæ fuit à Deo electa in Matrem, ampliolem sanctificationis gratiam obtinuit, quam Iohannes Baptista, & Ieremias. Quomodo ampliolem, nisi etiam in ipsa animatione sancta esset?

96. Spiritus Sancti Sacramentum fuit uterum Virginalis: unde non decebat, quod violaretur per commissionem virilem, multò minus per originalem maculam.

97. Conveniens fuit propter ordinis decorem, ut sicut fuit persona immunis ab originali, & in carne, & in anima: & persona, utroque modo habens originale: sic esset persona media, quæ quodammodo haberet, & quodammodo non haberet, & ista est B. Virgo.

98. Si corpus Christi de purissimis sanguinibus Virginis formatum, Virgo igitur purissima ab omni nævo.

99. B. Virgo est vera & naturalis Mater Christi; quomodo igitur non immunis ab originali?

100. Consuetudo Ecclesiæ, & instituta Majorum clamant illam Conceptam sine macula, quidni & nos? Omnia ista loca deducuntur ex doctrina S. Thomæ. Ut constat ex citato libro.

JOANNES Martinez de Prado, Prior Provincialis Hispaniæ Ordinis Prædicatorum, die prima Junii hujus anni 1663. promulgavit litteras patentes pro suis subditis, sub hoc titulo: A los Reverendos Padres Maestros Piores, Rectores, Superiores y Prefidentes de nuestros Conventos, y à las Madres Prioras y Suprioras, y à sus Vicarios y Procuradores, y à los demas Religiosos y Religiosas desta nuestra Provincia de España de la Orden de Predicadores, &c. Et concludit sic: Que aunque nuestra Señora es superior à toda alabanza, y feria temeridad presumir poder llegar à predicar, amar, y servir à la sacratissima Virgen Madre de Dios, y Señora nuestra todo lo que se deve alabar, predicar, y servir à su gloria, si pudiendo, no le damos este elogio, ni predicamos, ni amamos, ni servimos como devemos. Y assi conformandome con el orden, y disposicion de nuestro Reverendissimo Padre General, ordeno, y mando por estrecha obediencia à todos los Religiosos desta nuestra Provincia, assi Prelados, como subditos, que assi en nuestros Conventos, como fuera dellos, digan el elogio acostumbrado en estos Reynos de la purissima Concepcion de nuestra Señora, concebida sin pecado original en el primer instante de su ser: y que en todos nuestros Conventos se haga, luego que se reciba esta nuestra patente, una fiesta à este santissimo mysterio, con la mayor solemnidad que se pueda, predicando en la forma dicha, y me avifaran del recibo, y obervancia desta nuestra patente; & si hubiere alguno transgressor, y turbador de la paz, le castigarán con todo rigor. Dada en nuestro Convento

de la Peña de Francia, à primero de Junio de 1663. F. Juan Martinez de Prado Prior Provincial. JOANNES Martinez de Soto, Doctor Hispanus, edidit Rescriptum sub hoc titulo: Respuesta à cierto Memorial que el R. P. M. Fr. Juan Martinez de Prado Provincial de la Orden de S. Domingo de la Provincia de Castilla, dio à su Magestad que Dios guarde, &c. Et est pro Immaculata Virginis Conceptione. Et incipit: He visto un papel que ha puesto, &c. Extat impress. in folio, absque anno & loco impressionis.

JOANNES Nider Suevus, Ordinis Prædicatorum, qui clarebat anno 1430. inter alia communissima ejus opera, quæ plura fuerunt, & erudita; scripsit etiam Sermones de tempore, & de Sanctis, sub titulo tali: Aurei Sermones de tempore, qui incipiunt à Dominica prima Adventus: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Zacharia 9. & Matth. 21. Tria sunt dicenda principaliter de Christi adventu, &c. Et Sanctoralis incipit à sermone S. Andrea: Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum. Matth. 4. Tria principaliter sunt dicenda: Primò B. Andrea vocatio &c. Ubi adducit sermonem de Conceptione B. Virginis sub Themate: Sanctificatio Tabernaculum suum Altissimus. Psalm. 45. Hæc verba hodie canit Ecclesia in suo Officio Matutinali ubi tria principaliter sunt declaranda. Primò, quomodo hodie quinque Privilegia Deus Mariæ Virgini contulit, prius nulli, nec postmodum puro homini concessa. Secundò quomodo MARIA hodie ad modum Tabernaculi Veteris Testamenti sic super omnes est sanctificata. Tertio: quomodo hodie Deus duodecim modis sanctificet dilectos. Quantum ad primum, notandum quod quinque Privilegia sunt illa, videlicet: cæli & creaturæ totius nobilissima actio, corporis formatio, animæ perfectissima infusio, Angeli optimi commendatio, & nostra veræ Matris primordialis oblatio. Et supra hoc discurrit fatillime absque eo quod aliquid speciale dicat pro Conceptione, nisi ad Tertium, ubi inquit: Tertio, hodie perfectissima anima à Deo creata est, quam purus homo habere potuit; intellectu acutissima, & aliis potentis nobilissima in potentia: quæ anima velut Regina à Deo missa est in corpusculum Virginis, sicut Domina in domum, & sicut Regina in tabernaculum optimè ædificatum. Unde Proverbiorum 9. Sapientia ædificavit sibi domum, &c. Quartò: hodie tam Regina quam ejus tabernaculo in custodiam datus est nobilissimus Angelus de primo Choro, quicumque ille fuerit, &c. Et nihil amplius habet quod directè vel indirectè pertineat ad Conceptionis materiam. Ad finem vero sermonis concludit sic: Tertio principaliter notandum, quod secundum D. Thomam in tertio dist. 3. & tertia parte, quæstione 27. & in quarto dist. 4. & 17. Deus multipliciter sanctificat homines, id est, mundificat gratiam infundendo, & defectus & peccata auferendo: & sunt quatuordecim modi sanctificationis divini. Primò: quosdam sic sanctificat, ut à peccato actuali mudentur, sed non confirmantur sic, quod non possint de cætero peccare mortalitèr; & illud fit in contritione & confessione eorum qui venialia quædam non curant. Secundò: alij sanctificentur ab omni peccato etiam veniali, licet modicum duret; ut illi qui in particulari detestantur memorata peccata venialia; & in generali omnia alia. Idem fit in Eucharistiæ devota sumptione interdu;

terdum; nonnunquam etiam in intensa Dei dilectione, quando alicui Deus tantum placet, ut omnia peccata ei intense displiceant. Tertio: alii mundantur à peccato originali post eorum natiuitatem, sed postea peccare possunt venialiter & mortaliter in adulta ætate; ut communiter pueri baptisati vel adulti, qui secundum contritionem ab omnibus peccatis liberantur. Quarto: quidam sanctificantur in baptismo, & ultra gratiam baptismalem propter merita parentum recipiunt maiorem gratiam quam alii baptisati habeant de communi lege: sicut pie creditur factum circa B. Nicolaum, cujus devotio prima die natiuitatis suæ in stando apparuit, & in quarta & sexta feriis semel ubera sugendo. Et in B. Dominico, qui puerulus sæpe deprehensus est relicto lecto in terra accumbere. Et in Remigio, ad cuius Matris lac cæcus sanatus est Heremita, postquam puerperæ lac ejus oculos terigit. Quinto: alii in adulta ætate sanctificati sunt ab originali etiam ante baptismum; ut Cornelius Actorum 9. & B. Martinus, cuius opus ante baptismum in eleemosinis Christo placuit, & sic etiam ubi infra manus baptisantis puer discederet baptisandus: vel etiam in via moriens, quando ad baptizandum postulatur, & diligentia apponitur ut puer baptizetur; vel ubi parentes precibus obtinuissent abortivo, & diuina clementia suppleret quæ natura negavit. In his enim casibus pie creditur puerum saluari. Sexto: quidam adulti sanctificati sunt taliter, quod in sua baptismali innocentia usque in finem permanserunt, licet peccare potuerint mortaliter: sicut B. Petrus Martyr, Thomas de Aquino & plures. Septimo: qui baptismalem gratiam perdididerunt, & contriti donum perfeuerantiæ post lapsum à Deo habuerunt, sicut multi hodie. Octavo: illi in quibus fomes quoad multa vitia extinctus fuit, ut in B. Elizabeth, quæ oratione obtinuit ut filios non curaret nisi alienos; & Thomas de Aquino donum castitatis obtinuit; similiter Sanctus Eusebius, ut in primo Dialogo Gregorius refert, & Sanctus Serenus, de quo Cassianus Collat. Patrum; qui omnes mundati esse leguntur Angelica manu ab omni incentivo libidinis. Nonno: illi, qui licet peccatores fuerint, tamen hic in gratia confirmati sunt, ut postea non potuerint mortaliter peccare: sicut Apostoli die Pentecostes. Decimo: illi, qui in utero sanctificati sunt, qui postea tantum solum venialiter peccare poterant, ut Joannes Baptista, Jeremias, & Jacob Patriarcha secundum quosdam: De quo secundum Apostolum, antequam natus est, dictum: Jacob dilexi, Esau verò odio habui, ut dicitur Malachiæ 1. & Rom. 9. ad quorum numerum etiam hodie propinquaret qui propter fidem in utero Matris occideretur. Undecimo: hodie sola Virgo sic sanctificata est inter puros homines à Deo in utero, ut de cætero nec venialiter, nec mortaliter peccaverit; sic enim secundum Thomam in ea per gratiam natura tantum dotata est, ut nec ad veniale nec mortale inclinaret nec à bono opere retardaret: imò in tantum, ut in aliis talia restringeret & ab aliis visa nullus de ea tentaretur. In Conceptione vero Filii de novo sanctificata est taliter, ut secundum Anselmum sub Deo nequiret major puritas intelligi: & hæc est duodecima sanctificatio. Tertio decimo sanctificatus est Christus, non proprie, quia à nullo mundatus, sed unctus ab instanti suæ Conceptionis super omne quod intelligi potest præ principibus

suis, sed adhuc passibilis fuit propter nos. Quarto decimo: Sanctificatur anima quando liberatur ab hac luce, à peccatis & pœnis Deo præsentatur: tunc lumen gloriæ infunditur, & omnium virtutum habitus confirmantur; quæ nobis concedat, & cætera. Hucusque P. Joannes Nider; ex quibus verbis colligitur nunquam expresse & formaliter locutum fuisse contra Immaculatam Virginis Conceptionem: imò potius videtur stare pro pia sententia, ut etiam docet Joan. Ludovicus Schonenleben, tomò 4. Auctore 24. fol. 40. Nam si anima fuit perfectissime à Deo creata, & purior quam quilibet homo habere potuit, & sic missa in corpusculum Virginis sicut Domina in domum, & sicut Regina in tabernaculum; & eodem puncto datus est nobilissimus Angelus ad eam custodiendam, & die octava Decembris fuit sanctificata dicente Nider: *Hodie sola Virgo sic sanctificata est inter puros homines*: igitur sanctificata in semine & in carne. Nec obstat quod dicat Deum quosdam sic sanctificare homines, ut illos mundificet, gratiam infundendo, & defectus & peccata auferendo quatuordecim modis; & in istis undecimo loco numeret sanctificationem Virginis Mariæ: ex quo videtur deduci, quod ipsam mundificaverit defectus & peccata auferendo: quia etiam inter istos enumerat Christum Dominum, in quo nulla fuit mundificatio à defectu vel peccato; & sic etiam dicit sanctificari animam quando Deo præsentatur post mortem, & lumen gloriæ infunditur ei: & tamen tunc nullus in ea est defectus aut peccatum. Vidimus etiam Sermonem Natiuitatis Virginis, qui incipit: Ego Mater pulchræ dilectionis; sed in ipso nihil exeat pro nostra materia. Lib. est impr. in folio, abique anno & loco editionis.

JOANNES de Palomar, Decretorum Doctor & Archidiaconus Barchinonensis & in Concilio Basileensi Pontificius Præsidens delegatus, scripsit libellum Sigismundo Imperatori ante celebrationem Concilii, de procuranda decisione piæ sententiæ asserentis, *Beatissimam Virginem conceptam sine macula*: quem hic transcribo ad litteram. Sacræ Imperiali Majestati. Optime Impera. quia publicè dicitur, & communis vox sonat, & iugiter prædicatur in plateis, quod vestro imperiali, digno, & laudabili opere celebrabitur in brevi Concilio Generale, in quo reformabitur tam in capite, quam in membris Ecclesia sacrosancta: ideo continuando instantias assuetas, vestræ Cæsareæ Majestati humiliter supplicatur, quatenus recolendo opera & litteras de materia *purissimæ Conceptionis Virginis Matris Dei*, vestræ Sacræ Dominationi vicibus triplicis missas (in ultima quarum fuit vobis datum pro memoriali authentico dictum Salvatoris: Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista) Velitis disponere vestram Imperialem devotionem cum sancta & vigilantia diligentia, ut in dicto Generali Concilio dictæ *purissimæ Conceptionis* universalis & perpetua celebratio ad effectum perveniat totiens supplicatum. Et ut hoc meritum & devotum negotium teneatis continuè ante faciem mentis vestræ supplicatur iterum vestræ Imperiali Majestati quod, Ave MARIA gratiâ plena, habeatis in dicta materia pro stimulo seu memoriali continuo. Nam si verbum prædictum, sicut quotidie in vestro Imperiali ore pronuntiatum existit, ita in sua significatione devotè contempleretis: sine dubio videbitis verè, & cum

& cum ratione evidenti, quod, cum plenum de directo opponatur vacuo, aut *Virginem esse maculâ innumen*, aut verbum prædictum, quod fuit Archangeli Gabriëlis Incarnationem Filij Dei *MARIE* Virgini nuntiantis, esse falsum. Nam postquam Virgo Mater plena gratiâ nuncupatur, non potest concedi in aliqua ejus parte vacua, nullo modo. Cum illud quod in aliqua ejus parte vacuum invenitur, non possit plenum simpliciter nuncupari. Et ideo, si ejus principium materiale, quod fuit in actu in illo nunc, in quo fuit concepta, esset peccato originali infectum, id est, cum dispositione causali, quod in introductione formæ existeret onus originale in actu non simpliciter plena, sed in suo materiali principio dispositivè, causalitèr esset vacua concedenda, & per consequens verbum Angeli falsum. Sed quia verbum Angeli à suprema veritate in tanto & tam excellenti mysterio Ambaxiatoris nullo modo falsum est concedendum; idcirco Virgo Mater est concedenda in principio cujuslibet partis, tam materialis quam formalis ejus producti esse Deo gratiosa. Itaque præservativè à prædicto materiali principio, semoto totaliter quocumque obstaculo gratiæ impeditivo, adveniente formâ creaturæ, prima producta fuit ipsa *Virgo gratiâ & amore divino absque aliqua macula* mirabiliter illustrata. Ac ita temporaliter illustrâdo fuit producta, & producendo illustrata; sicut fuit æternaliter in Matrem eligendo, dilecta: & ut Matrem diligendo electa. Et quia postea Maternitatem Dei actu continuit, & semper & continuè in cunctis suis actibus divinam voluntatem virtuosissimè adimplevit: est etiam cum veritate concedenda tam in medio quam in fine temporalis cursus vitæ suæ plenè dotata multarum mirabilium gratiarum, & cum ingenti multiplicatione ineffabili modo & numero in illis plenariè conservata. Item, supplicatur vobis optimo & devotissimo Cæsari, ut etiam habeatis pro stimulo & memoriali continuo in tam pia materia quemdam brevem Tractatum intitulatum *de possibilitate & congrua necessitate purissimæ Conceptionis Virg. Matris Dei*, qui vestræ Imperiali devotioni mittitur cum præsentî. Nam omni dubitatione procul pulsâ speratur, quod si prædictum tractatum simul cum contemplaria consideratione de *Ave MARIA* gratiâ plena, supradicta, & alijs operibus ab alijs missis attentè & devotè perlegeritis, quibus Sacræ vestræ Dominationi ut ita faciatis humiliter supplicatur; de altissimis veniet in vestra Imperiali anima talis ac tanta compunctionis conscientialiter gratia, quod continuè remanebitis punctus quotisque toties humiliter supplicatum vestro digno opere, dictâ divinâ gratiâ operante veniat ad perfectum. Et ut talis perfectio nullatenus per vos possit oblivioni tradi; supplicatur etiam valde instantissimè, ut quia scriptum est, potenti bonum facere & non facienti, peccatum est illi; semper prædictam materiam in vestra Imperiali memoria teneatis actualiter exaratam. Dominus Iesus Christus qui uniendi Ecclesiam suam sanctam vobis contulit gratiam specialem, ipsam gratiam vobis augeat ad congregandum Sacrosanctum Concilium: in quo conformetur ipsa Ecclesia ad statum sanctum & virtuosum; & etiam ordinetur perpetua celebratio *purissimæ Conceptionis Sacratissima Virginis MARIE*, simul Virginis Matris. Cui placeat dictam gratiam à Domino Iesu Christo simul Filio &

Deo suo vobis Sacratiss. Cæsari plenariam imperare. Scripta Barcinone 16. die Maij, Anni Nativitatis ipsius Domini *Jesu Christi*, M. CCCC. XXV. Deo gratias.

Item, ibidem extat Opusculum alterum de quo fecerat relationem, sub hoc titulo: *De possibilitate ac congrua necessitate purissimæ Conceptionis Matris Dei*, &c. *Virgo & Mater Jesu Christi* Filij Dei movit influentiâ suæ gratiæ voluntatem cujusdam occupati Zelatoris puritatis *sue purissimæ Conceptionis*; ut inter suas occupationes applicaret se ad considerandum possibilitatem ipsius puritatis, quam audiverat à multis affirmari ut possibilem. Qui confusus gratiâ summi & veri Dei, & auxilio prædicti summi Dei Matris & Virginis: vertendo se ad ipsum verum Deum, & ad suas verissimas dignitates, cum magna spe videndi veritatem ipsius possibilitati; inceptit suam considerationem in modum, qui sequitur. I. Memoravit ipse Zelator, Quod Deus infinitus & æternus, & omni perfectione perfectus uno actu intelligendi, seipsum & omnia intelligit: aliter derogatur suæ perfectissimæ infinitati, cui pluralitas nisi personalis, non potest modo aliquo convenire. Item derogaretur suæ perfectissimæ æternitati, cui novitas aliqua non est concedenda, quæ in pluralitate actuum, nisi personalium, ab intra non posset ipsa novitas denegari. II. Memoravit etiam, quod in Deo creatore, qui est summa & perfectissima virtus, est prima & perfectissima veritas, & qui ad sui similitudinem produxit omne creatum, sunt omnes veræ virtutes & virtuosæ veritates consideratæ sine aliquo defectu in perfectiori virtuosiori & veriori esse, quàm sint in creaturis. Nam aliter exemplar seu id à quo sumitur aliqua similitudo non esset perfectius, neque verius quam similitudo ab eo sumpta: quod esset valde inconveniens affirmare. Deducitis duobus memoratis vidit gratiâ Dei ipse Zelator multum clarè & rationabiliter infrascriptas procedere veritates, &c. Nam postquam Virginem sanctissimam *MARIAM* sancta confitetur Ecclesia esse actu Matrem Dei, oportet virtute primi memorati ut ab intelligentibus fidelibus concedatur: quod Deus æternaliter intellexit & intelligendo elegit, & in mente sua, ut ita loquar, depinxit ipsam Virginem *MARIAM* gloriosissimam Matrem suam. Item postquam in creaturis invenitur amor Filij ad Matrem verus & virtuosus, quia à Deo mandatus; à quo cum sit prima veritas & prima virtus, non potest procedere nisi verum & virtuosum: & prout superius est ostensum, ipsa sanctissima Virgo *MARIA* sit concedenda æternaliter electa, & in mente divina depicta Mater Filij Dei: oportet concedere virtute secundi Memorati, quod æternaliter & perfectissimè fuit dilecta per ipsum Filium Dei, qui ipsam in Matrem suam æternaliter elegit. Prædictis veritatibus modo prædicto consideratis; fuit ipse Zelator in omnibus suis potentij intellectuibus cum magna exultatione & ineffabili jubilatione valdè quietatus, videndo multum intelligibiliter non tantum possibilitatem, quam intelligere desideraverat: sed etiam ipsius possibilitatis congruam necessitatem. Nam considerando ipsam Virginem in mente divina æternaliter Matrem Filij Dei depictam, & per consequens, ut supra conclusum est, ab ipso Filio Dei æternaliter & perfectissimè dilectam; non vidit aliqua ratione posse convinci, quod ipsa Virgo sic perfectissimè & æternè à Deo

à Deo dilecta in aliquo puncto parvissimo fuerit ipsa Deo odiosa: cum odium & amor de directo contrariantur; & sic ratione necessaria fuit compulsus affirmare: ipsam Virginem sine aliquo minimo intervallo semper & continuo ab ira & odio divino totaliter alienam. Nam aliter non fuisset ut Mater aternaliter & perfectissime à Deo dilecta. Et consequenter fuit necessitatus affirmare: cum peccatum sit hoc per quod creaturæ sunt odiosæ; quod sicut ipsa Virgo Maria fuit aternaliter in Matrem Filij Dei electa; ut talis à Filio Dei electa, & ut talis à Filio aternaliter dilecta, ita fuit privilegio aterni dotata: quod in generali condemnatione humanæ naturæ, in qua natam oportebat ipsam naturaliter produci, nullo modo esset comprehensa, neque per consequens peccato originali aliquatenus infecta, sed totaliter etiam ab ipsa condemnatione & ab ipso originali peccato omnino exempta. Nam aliter non fuisset aternaliter per Filium Dei perfectissime ut Mater dilecta. De qua aterna & perfectissima dilectione, postquam ipsam in Matrem elegit, non est aliquatenus dubitandum: cum in creaturis in eorum operibus minus defectuosas, si electio materna esset possibilis per Filium fieri, rationabiliter posset videri quod nunquam fieret de muliere ipsi Filio odiosa. Ergo cum Virginem MARIAM confiteatur Ecclesia sacrosanciam maternitatem Filij Dei temporaliter obtinuisse à quo Filio Dei, qui æternus, omnipotens & omnisciens est, fuit aternaliter, ut supra conclusum est, in Matrem electa, & ut Mater dilecta: oportet concedere, quod tali & tanto privilegio ipsam aternaliter adornavit, quia tanquam omnipotens potuit, & tanquam omnisciens scivit, & tanquam Filius perfectissimus amator æternus ipsius Virginis multum decenter & rationabiliter debuit; quod gratia ipsius gratiosi, & divini, & æterni privilegij fuit ipsa Virgo ab omni specie peccati ita perfectissime omnino preservata; quod nunquam in ipsa nec in aliqua parte sui proprii est, aliquid potuit inveniri tactum macula vitiosæ. Dicitur, nec in aliqua sui proprii esse etiam parte; intendit dictus Zelator quod anima ipsius Virginis, quæ non est filia Adæ, nec ab ipso Adam descendit, fuit à Domino Deo pura creativè in esse producta. Item, quod corpus ipsius in productione, & ante animationem fuit purum; quia à macula originali preservatum. Nam licet pars corporalis, quæ intellectualis non erat, non posset peccato infici, nec per consequens preservari; tamen, quia peccatum primi parentis per naturam corporalem derivatur in homine per modum generandi communè in natura humana producto: oportet concedere, quod in ipsa natura corporali est dispositio causalis, per quam in introductione animæ insurgit in homine intrante possessionem naturæ humanæ condemnatione, effectus ipsius condemnationis, qui est culpa originalis. Et ideo de dicta causali dispositione intendit dictus Zelator, quod fuit pars corporalis Virginis Maris Dei, per dictum gloriosum & æternum privilegium firmiter manuta, & plene & perfectissime preservata; & quia remota causa remouetur effectus, ideo concludit dictus Zelator, gloriosissimam Virg. MARIAM ab utroque latere, & per consequens in toto suo esse sanctissimo, fuisse semper & continue divino & æterno dono purissimam, & per consequens ab omni lapsu generaliter preservatam. Extat manusc. in Bibliotheca Academia Viennensis, in 4. cum tabulis nigris,

num. 466. & in 4. Tom. D. Joan. Ludovici Schonenleben, Auctore 14.

J O A N N E S Paulus Oliva, Societatis Jesu Italus, in lib. Concionum habet tres Sermones Immaculate Conceptionis Virginis MARIÆ. Primus fol. 227. qui est in ordine, serm. 24. secundus, fol. 348. serm. in ordine 36. tertius verò, part. 2. serm. 30. Extat liber impress. Romæ 1659. in fol.

J O A N N E S Pomer Wildaw, Sacræ Theologiæ Doctor Germanus & in Academia Viennensi Lector, fuit mysterij Immaculate Conceptionis secundum mentem Scoti acerrimus propugnator; illius Rescriptum super quatuor libros Sentent. extat manusc. in Bibliotheca Universitatis Viennensis, de quo adducit testimonium Joannes Ludovicus, in 4. Tom. fol. 37. Auct. 21.

J O A N N E S Trap Austriacus, Doctor Viennensis & quintò Universitatis Rector, citatur pro Immaculate Virginis Conceptione, à Joanne Ludovico Schonenleben, in suo lib. Orbis Votorum pro Concept. fol. 59. ad annum 1505.

J O D O C U S Weyler de Hailburna, Sacræ Theologiæ Professor Germanus & in Ecclesia S. Stephani Viennæ Canonicus, in Sermone de Annuntiatione Beatissimæ Virginis, quem dixit anno 1444. in Monasterio Fratrum Prædicatorum Viennæ; ejus Thema fuit: Exortum est in tenebris lumen rectis, misericors & miserator & justus Dominus, Psalm. 111. Venerabiles & Egregij Patres Domini Doctores, ceterique in Filio Virginis honorandi. Et paulò post initium: Ter enim fuit per gratiam sanctificata: Primò in ejusdem Virginis Conceptione tanta sibi gratia collata; ut semper à peccato immunis fuerit. Secundò, secundum multos in ejus nativitate ex utero, gratia prius eidem Virgini in Conceptione collata, fuit multum aucta. Tertio, in hodierna Annuntiatione & Redemptoris nostri Conceptione fuit referta plenà gratiâ & Spiritus sancti nuntius Gabriel Archangelus per hodiernæ salutationis verba demonstravit, dicens: Ave gratia plena, &c. Et circa Sermonis medium: Fuit spiritualiter sanctificata per gratiam, ut habitum est in prima proprietate lucernæ; ita quod secundum B. Bernardum ejus puritati non audeat se Angelica puritas comparare. Et B. Anselmus: Eà, inquit, puritate nitebat Virgo Beata, quâ major sub Deo nequit intelligi. Hanc puritatem meritis & voluntatis, & immunitatem ab omni peccato aetuali Archangelus in hodierna salutatione nuntians: Ave quæ est, sine dæ culpa. Ipsa enim nunquam subjacuit originali peccato; sed immunis semper fuit ab omni originali, & aetuali culpa; ut habetur ex declaratione sanctæ Synodi Basileensis, &c. Extat Viennæ manusc.

L A M B E R T U S de Geldria, Doctor Germanus & Rector Magnificus Universitatis Viennensis, circa annum 1400. in Commentario in Epistolâ Canonicâ, quæst. 11. pag. 46. hæc habet: Licet post prævaricationem primorum parentum totum genus humanum nunquam fuisset spiritualiter mortuum: nullum tamen ejus suppositum corporalis mortis subterfugeret maledictionem. Prima pars patet: cum à tempore illo usque ad finem mundi, secundum Doctores, fuerunt & erunt semper aliqui justi in charitate existentes, & Deo grati, qui vixerunt, & vivent vitâ spiritali: sic enim mundum Deus dilexit indefectibiliter; quod semper fuerunt & erunt aliqua munda personæ & immaculate in Ecclesia,

D d d d

quantum-

quantumcunque alia peccent, vel peccaverunt, &c. 3. Regum: Dereliqui mihi in Israël sex millia virorum, quorum genua non sunt curvata ante Baal; ideo portæ inferi non prævalebunt contra eam. Pater etiam ista pars de Christo & Virgine gloriosa, quos nunquam pulvis etiam originalis peccati maculavit. Secunda pars patet ex eo, quia Christus mortuus fuit, Patriarchæ, Prophetæ, & Sancti Dei alij. Ideò nullus evadet hoc maledictum, &c. Plura ibi extant quæ non erat opus hic referre, cum sufficienter ista Doctoris mentem aperiant. Extat manusc. Viennæ.

L A U R E N T I U S Lucianus, Ordinis Minorum Italus, in relatione speciali adducit illa Carmina Italica pro civitate Senensis:

*Voi, voi Donna del ciel, voi fosti quella
Che liberasti noi con poche squadre,
Per sede qu'è già, che il primo Padre
Non peccò in voi tutta gratiosa è bella.*

Item, de Titulo posito in Templo Fratrum Servorum Beatæ Virginis, habet hæc verba: Solemni pompa non satis laudata hujus Reipublicæ Senensis, sub protectionis Immaculatæ Conceptionis **MARIÆ** Virginis titulo, Ecclesia hæc à D. Hieronymo Piccolomineo Piniæ Episcopo est consecrata, Joanne Piccolomineo Cardinali Archiepiscopoque Senarum, ac Prælati quàm plurimis & Magistratibus civitatis præsentibus, anno 1534. Ita P. Hippolytus Marraccius in Vindicatione revelationis fictæ S. Catharinæ Senensis, folio 67.

L E O N A R D U S Bagnus, Societatis Jesu Germanus, scripsit dum Viennæ Præfectum Scholarum & Prælidem Congregationis ageret, tacito suo nomine: *Manuale Societatis Immaculatæ Conceptionis Beatæ Virginis MARIÆ in Casareo-Academico Societatis IESU Collegio Vienna erectæ & confirmatæ.* Quo uno Opusculo satis testatus est, quantum Immaculatæ Conceptioni devotus esset; ut cæteras egregias viri virtutes, & ea quæ de puritate Virginæ differuit, cum sacras litteras interpretaretur, hoc loco prætereamus. Sic Joan. Ludovicus in suo libro Orbis universi votorum, Auctore 56. fol. 79.

L U C A N U S N. Auctor Antiquus, sed ejus status vel Religionis fuerit penitus ignoratur, scripsit Serm. pro Immaculatæ Virginis Conceptione, quem manusc. invenimus Leodij; ut eum alijs similibus lucem videat.

M A R I N A de Escobar, foemina Hispana venerabilis, scripsit Epistolam R. A. P. Provinciali Dominicanorum P. Pimentel, tenoris sequentis: Padre Rm. bien abra V. P. echado deber quan encoijda y corta heandado no haziendo lo que debo en ablarle con claridad en materia de la purissima Immaculada Concepcion de la Santissima Virgen **MARIA** nuestra Señora no echo bien como digo, y el Señor Dios nuestro de la Magestad me ha reprehendido de ello; porque haviendo me ordenado declarar y dexar lo que savia de su divina Magestad acerca de la verdad de esta santa opinion y señalando me personas graves, varias y religiosas, y de nuestra Orden a quien lo dije y haviendo cumplido con mi obediencia, con los demas lo qual por la misericordia de Dios ha tenido muy buen efecto solo con V. P. que fue uno de los señalados con quien me devia alargar y quedado corta y hencojida no querria que la falta de esto fuese culpa de ambos de mi poca obediencia y de V. P. no se si falta de disposicion, el caso es Señor mio: que es verdad in-

falible que la santissima Virgen **MARIA** nuestra Señora fue concebida sin pecado original y esto lo se del mismo Dios, que es verdad infalible, que ni puede enganarse ni enganarnos y por ser esto lo principal vafte y dejo de alegar Santos y nuestros que pudiera bien. Sea el Señor bendito supuesto esto à V. P. suplico quan en carecidamente puedo y lepido en el nombre del Señor, en cuya presencia estoy quando esto digo, mire mucho esto y abraçe de corazón y crea la verdad de nuestra santa opinion, que tenemos todos los mas por la mayor gloria de Dios nuestro Señor y de su santissima Madre, y animese V. P. à esto, pues esta santa opinion se puede tener tambien por la honrra de la santissima Virgen **MARIA** nuestra Señora, y se deve tener, porque es verdad y su Santidad nos à echo merced de honrrarla y favoricela, inspirado de nuestro Señor, con que aquesto se publique y la contraria en este caso este en silencio; esto es lo que conviene y lo que mi Señor de V. P. y vafte esto por amor de Dios. Aquien su divina Magestad guarde con mucho aumento de dones del cielo en su alma, &c. De casta, oy martes. Doña Marina de Escobar. Extat apud nos transumptum ex illa quæ extat apud D. D. Comitissam de Benavente.

M A R T I N U S Eysengrein, Præpositus Passaviensis & Universitatis Ingolstadiensis Pro-Cancellarius; quem supra, col. 1015. ex Andræa de Peruzzinis adduximus sine auctoritate, cum errore Typographiæ in nomine. Iste ergo in discursu de Salutatione Angelica, in festo Annuntiationis sic inquit: Dominus tecum; Singulari, præstantissimo, & excellentissimo modo. Quæris quis ille modus? hoc tibi exactè & breviter exponam. Primò: Dominus est cum **M A R I A** singulari & excellentissimo modo ab initio ejus sanctæ Conceptionis nunquam ab eâ recedens, sed continuò cum illa permanens, eamque ab omni labe & macula peccatorum omnium gratis præservans, ut ipsa per Ecclesiam de se pronuntiare solet: Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret &c.

Item, ex Sermone de Nativitate Virginis: Hodie exorta, & visa est illa gratiarum plena & felicissima stella maris hujus mundi **MARIA**; quæ rectè stellæ comparatur. Nam sicut stellæ ex naturâ suâ puræ sunt & sine macula, ita Beatissima Virgo pura fuit, & sine macula, libera ab omni peccato. Sine macula in Conceptione, sine macula in Nativitate, sine macula in omni vita, sine macula in morte, sine macula per omnem æternitatem. &c. Ita Joannes Ludovicus Schonleben, in suo 4. Tomo Orbis Votorum &c. Auct. 48. fol. 72.

M A R T Y R O L O G I U M, hoc est Martyrum recensio, sive Catalogus, &c. cura & jussu Caroli Magni Imp. digestum. Infertis lectionibus moralibus disciplinæ Ecclesiasticæ regulam continentibus, de mandato Ludovici Christianissimi, & gloriosissimi semperque Augusti conscriptum, anno à Christo nato 808. Impress. Parisiis anno 1536. in 4. 6. Idus Decembris: *Conceptio Virginis gloriose.*

Item, in Bibliotheca Fuocensi extat quidam liber manuscr. pervetustus & antiquus in charta pellicea, absque Authoris nomine: cum hac inscriptione: Lux perplexorum; & est quasi Martyrologium, habet autem ad diem 8. Decembris: *Conceptio B. Virginis MARIÆ, duplex majus.* Et postea infra: *Eodem die Conceptio S. Dei Genitricis MARIÆ, quam*

ven-

reuerabiliter Ecclesia Romana solemnizat. Scriptus fuit liber anno 1403. incipit Prologus: In litarium novum, &c.

Item, cum aliis opusculis Carthusianorum scriptis anno 1470. extat Martyrologium manuscriptum apud S. Michaelē Antuerpien. ubi sic dicitur: *Conceptio gloriose Virginis Dei Genitricis MARIE concepta sicut in utero S. Annæ matris suæ. &c.*

MATTHÆUS Traiecti Germanus, in Sermōibus de Sanctis, habet Concionem de *Immaculata Conceptione Beatæ Virginis MARIE*, quam optime probat. Extant manusc. in Bibliotheca Clarissarum Triveris, antiquis characteribus.

MICHAEL Ayguanus sive de Bononia, Ordinis Carmelitarum, adde inter plura alia, scripsit Tractatum, de *Conceptu Virginis gloriose*, ut refert Joannes Bunderus in sua Bibliotheca, fol. 343. num. 13. & dicit quod manusc. vidit Bruxellis apud Carmelitas, sed illum invenire non potui.

MICHAEL de Butzendach, Ordinis S. Benedicti Germanus, qui vixit circa annum 1440. elaboravit Tractatum de *Immaculata Virginis Conceptione*; & incipit: Ad laudem & honorem Salvatoris nostri Jesu Christi, cui etiam ea quæ in sui generatione, &c. Habemus illum manusc. ex Monasterio S. Jacobi prope Moguntiam; ut aliquando cum alijs lucem videat.

MICHAEL Suchenschatz, Sacræ Theologiæ Doctor Germanus, in Commentarijs in Lucam, fol. 102. sic inquit: Ex peccato secutum fuit triplex vā in conjuncto; Vā culpæ, vā pænæ, vā ignorantia: vā culpæ triplex; originalis actualis, venialis, actualis mortalis, &c. *sine omni isto vā triplici fuit Beatissima Virgo*. Et fol. 110. ait: Quatuordecim sunt privilegia Beatissimæ Virginis MARIE; primum, quod nunquam peccaverit, secundum quod peccare non potuerit, tertium quod in summo pura fuerit, &c. Rursum, fol. 112. Secundo excessit (B. V.) omnes in gratia remissionis peccatorum, quia peccatum originale non contraxit, ut p̄ creditur, sicut infra patebit. Denique fol. 121. pag. 2. proponit ex professo hanc questionem: Utrum Beatissima Virgo MARIA ratione suæ sanctificationis in utero fuerit sine peccato originali concepta? Cumque attulisset utriusque sententiæ opposita argumenta, concludit: Verum secunda opinio multis apparet magis devota, & amplius pro laude Beatissimæ Virginis: ob quod p̄ credunt, sicut & credunt, sicut & credi potest, ipsam sine originali culpa fuisse conceptam. Et tunc ad rationes oppositæ sententiæ. Extat manusc. in Academia Viennensi cum alijs operibus.

M. Pilgrinus, Ordinis Prædicatorum Germanus, qui vixit circa annum 1412. in Commentarijs in Lucam, cap. 1. sic inquit: Ave gratiæ plena, Dominus tecum. In qua salutatione Virgo commendatur ex pluribus. Primò commendatur ab universalis culpæ carentiâ, unde dicit Ave. Secundò ab redundanti gratiæ plenitudine & abundantia. Tertio à speciali Domini præsentia, Dominus tecum. Quarto à singulari super omnes fœminas excellentia: benedicta tu in mulieribus. Quantum ad primum, commendatur ab universalis culpæ carentiâ: unde dicit Ave ab à, quod est sine, & vā, quasi sine vā: unde reliquæ mulieres multis vā subijciuntur, &c. Post nonnulla: Quare non dixit: Dominus fuit tecum, vel erit, vel est tecum, assignando aliquam differentiam temporis? Dico

quod hoc non fecit, quia si unam differentiam temporis assignasset, reliquas exclusisset. Ad inveniendum ergo quod semper fuit, & est, & erit cum ea, dixit: Dominus tecum. *Vnde Dominus tecum fuit, te ab omni culpa præservando*: Dominus in præsentem est tecum, te gratia implendo; Dominus erit tecum in futuro, carnem ex te sumendo, &c. Hoc opus asservatur in Academia Viennensi; ut refert Joann. Ludovicus Schönleben in 4. Tomo de Concep. Auctore 13. fol. 26.

NICOLAUS de Dunckelspuhl Germanus, ac Theologiæ Doctor, qui multa scripsit circa annum 1405. Et quid de Immaculata Conceptione senserit, colligere est ex multis ejus scriptis. Et primum ex Commentario in Epistolam 2. ad Corinthios ubi doctissime & fusillime disputat in utramque partem, pro & contra *Conceptionem Immaculatam*; afferendo pleraque argumenta ad id usque tempus excogitata à Theologis, & plura de suo addit in favorem honoris Virginis. Extat originale exemplar manuscriptum cum correctionibus marginalibus: in quo præter alia sic ponit inferendum contextui marginalem paragraphum; Octavo: si fuisset concepta in peccato originali, non posset licite de sua Conceptione Festum in Ecclesia celebrari; quod non est dicendum, cum multa Ecclesiæ jam antiquatâ consuetudine id summa festivitate celebrent. Consequentia patet, cum pro nullo peccatore, pro tempore quo peccator est, sit festum celebrandum: fuisset autem taliter B. Virgo peccatrix originali peccato, &c. Item, ex ejus Sermone I. de Annuntiatione. Ave, id est sine vā. Vbi notandum, quod duplex est vā. Primum est pænæ: & de primo vā non intellexit Angelus, cum ei dixit Ave, quia sine primo vā non fuit, sed multiplex hic passa est, ut vā paupertatis, &c. Aliud est vā culpæ, sive sit culpa originalis, sive actualis; & de isto loquitur Angelus cum dicit Ave; quia Virgo benedicta fuit à vā, id est sine vā culpæ: quoniam fuit sine vā macula originalis, & sine vā culpæ actualis, ita quod à primo vā, scilicet macula originalis peccati, fuit totaliter præservata, &c. Deinde concludens primam Virginis prærogativam, ait: Illa ergo immunitas à peccato est prima prærogativa Virginis MARIE, quam Angelus innuit in sua Salutatione, cum dicit ei: Ave; in qua ipsa sola est suo Filio similis, & dissimilis omnibus alijs Sanctis. Item, Sermone de Vigiliâ Nativæ Domini. Secundò notandum, quod cum anima infunditur carni concupiscentialiter ex concubitu viri & mulieris conceptæ; tunc in illa infusione contrahit maculam ex conjunctione hujusmodi infectâ carne: & illâ macula secundum Magistrum, in 3. dist. 3. vocatur peccatum originale; vocatur etiam communitur fomes peccati; & inclinat hominem ad peccatum, & difficultat ad bona, &c. Ab illo utique fomite fuit MARIA semper totaliter præservata, &c. Ex istis vltimis verbis colligitur, quid sentiebant & quo modo loquebantur antiqui de peccato originali; & de contractione illius: nam fomitem confundebant cum peccato originali. Extat manusc. Viennæ.

NICOLAUS Gilles Gallus, in libro Annalium seu Chronicorum Regum Christianorum, à destructione Trojæ, usque ad Ludovicum XI. Ad annum, 1384. lib. 6. fol. 44. in Carolo VI. facit relationem aliquorum Doctorum Dominicanorum, qui voluerunt sustinere Virginem MARIAM con-

ceptam fuisse in peccato originali, & de Concionatore cujus causa vocati sunt in illo Regno Huetz, & verba ejus præcipua sunt: Circa hoc tempus fuerunt aliqui Doctores de Ordine Prædicatorum, qui publicè prædicabant & dicebant Virginem MARIAM conceptam fuisse in peccato originali; inter ceteros unus fuit, qui dixit, si illud non demonstraret ac probaret perentorie ac evidenter, velle appellari Huetz; unde vulgus, studentes, atque pueri clamabant post ipsos in plateis dicentes: Huetz, Huetz. Ita ut propter hanc irrisionem non erant ausi egredi ex Conventibus: Vnde convenerunt omnes Clerici Doctores & Magnates Universitatis Parisiensis, & in pleno confesso prædicta propositio damnata fuit ut erronea; ac declaratum, *Virginem fuisse conceptam sine peccato originali*. Lib. extat impress. lingua Gallica, an. 1551. in fol. NICOLAUS de Grätz, Doctor Germanus, & in Universitate Viennensi ad annum 1437. Rector Magnificus, scripsit plures Sermones, & Serm. 3. de Assumptione dicit: Habuit enim B. Virgo octo privilegia præ omnibus sanctis hominibus puris. Scilicet quod *primò fuit absq. omni peccato*, fuit gratiâ plena Dei Mater. &c.

Item, ex Serm. 4. de eadem Assumptione: Intravit JESUS in quoddam castellum, & mulier quædam Martha nomine, &c. sed quare non fit mentio de Lazaro? Respondetur, quia mundatio attribuitur Lazaro, quem suscitaverat vox virtutis, ut videretur formam gerere penitentis. Nulla ergo secundum Anselmum fit mentio Lazari: quia ab innocentissimo corde Mariæ, prima (scilicet MARIA) longè fuit; *absit enim ut in qua nati nati domus hæc aliquid habuisse dicatur*, ut in ea provide scopa Lazari quaeratur, &c.

Item, ex Sermone 2. de Nativitate & Bene ergo Propheta Virginem benedictam, virgam nominat, quia perfecta fuit, recta, *non per peccatum aliquod incurvata*, vel amore terrenorum inclinata: non nodosa, quia nec nodus peccati originalis, nec cortex peccati venialis ei adhaesit. Quid pluribus opus? Inquit D. Joannes Ludovicus, fol. 45. ubi etiam affirmat extare hujus Auctoris duo Sermonaria in Bibliotheca Viennensi.

NICOLAUS de Creutzenach, adde colum. 1095. scripsit etiam Commentaria in Epist. 2. ad Corinthios, ubi sic ait: Secundum prædicta, & secundum concordem sententiam Doctorum, peccatum originale contrahitur ab omnibus, qui secundum communem legem, per viam propagationis, per marem & foeminam nascuntur, per viam propagationis, per marem & foeminam nascuntur, per marem & foeminam nascuntur, nisi de Virgine MARIA, & ideo nunc de hac quaero: An gloriosa Dei Genitrix concepta fuerit in peccato originali? Et post aliqua folia, sic inquit: Quod si non repugnet Sacra Scripturæ, nec fidei Christianæ; veritati (inquam) Scripturæ non repugnet: Beata enim MARIA significata fuit per Arcam testamenti, anima verò ejus significata fuit per Urnam in qua positum fuit manna. Cùm ergo Urna prius fuerit impleta manna, quàm posita in Arcam, prius saltem naturâ sanctificata fuit anima Virginis, quàm conjuncta corpori, &c. Plura longè pulcherrima. Extant opera ejus manusc. in Bibliotheca Universitatis Viennensis. Floruit 1481.

OFFICIA Ecclesiastica antiqua invenimus quamplura in diversis Bibliothecis; præcipuè unum Missale scriptum à Venerabili Thoma à Kem-

pis propria manu, anno 1417. apud S. Martinum Lovanii; & fol. 103. habet, hanc Rubricam: *In Conceptione B. MARIÆ Virginis. Habet propriam Missam; Sequentiæ est: Ave MARIA; cætera per totum sicut in Nativitate ipsius, excepto quod nomen, Nativitatis, mutetur in nomen Conceptionis*: & folio 133. adducit Collectam, Supplicationem, &c. Ex quo colligitur quòd ante Concilium Basileense jam apud Canonicos Regulares habebat hæc festivitas proprium Officium.

Item, Colonia apud S. Nicolaj, extat Officium manusc. per Fratrem Benedictum Douch Glathachen, de Conceptione B. MARIÆ, summum, &c. Item apud S. Martinum Majorem ejusdem civitatis, extat aliud Officium Conceptionis B. MARIÆ, summum minus, manusc. in 4.

PAULUS Guillebault, Ordinis Minorum Belgæ edidit Rescriptum pro tuendo titulo Immaculatae Conceptionis; incipit Rescriptum de titulo Immaculatae tribuendo Beatissimæ Virgini, &c. Extat manusc. in fol. in Archivo civitatis Gandavenfis.

PAULUS Blafianus, Theologus Germanus, edidit Tomos duos Sermonum; & in Sermone de Conceptione B. Virginis, inquit: Nondum erant abyssi, & ego jam Concepta eram. Prov. 8. Nondum erant creaturæ, & ego jam eram in mente Divina. Pro introductione assumo dictum Anselmi: Principium quo Salus mundi processit mihi considerare volenti occurrit hodierna Solemnitas, *qua de Conceptione Beatissimæ Virginis Matris Dei MARIÆ multus in locis recitatur*. Nec magni ponderis est omne, quod aut dignitati aut honori ejus humanâ laude defertur, si meritis ejus & insignijs comparetur. Tantorum namque bonorum consummatio, quæ per ipsam Domini Matrem toti creaturæ provenerunt; videtur admonere omnem humanam mentem pietatis affectu exordium suum considerare, quàm sublime, quàm divinum, quàm ineffabile fuit. Nec mirum; fundamentum siquidem, & quasi quoddam sacrarium & habitaculum summi boni in ea ponebatur, & mansio lucis æternæ. &c. Item, ex Sermone 3. de Annuntiatione. Explicans Angelicam Salutationem, ait: Ave, id est, sine vâ culpæ & miseriæ generaliter, & mox gratiâ plena. Ita copiosa est ei collata gratia, quæ animam suam dividit ab omni culpa originali & veniali & mortali. Ideò Augustinus: Quid dignius hac Virgine, quæ transcendit merita omnium mortalium & Angelorum? MARIA ergo non solum habuit donum gratiæ particularis gratum facientis, sed etiam plenitudinem omnium gratiarum gratis datarum. Extant sermones isti manuscripti in Bibliotheca Universitatis Viennensis.

PAULUS Wann de Kennrat, Concionator Egregius Ecclesiæ Pataciensis vel Passaviensis, in suo Sermonario habet sermones tres de Immaculata Virginis Dei Matris Conceptione; primum, sub Themate: Nondum erant abyssi, &c. Pro Thematis divisione, nota quòd triplicem reperio, &c. Secundus incipit: Domini majestatis meæ glorificabo, *Isaïæ 40.* & applicatur ad honorem B. MARIÆ, &c. & tertius incipit: Conceptus hodiernus MARIE sempiternæ Virginis, &c. Fuerunt impressi Hagenau apud Henricum Bran, anno 1512. in fol. & Auctor vidisse dicitur circa annum 1474. An vero sermones isti sint alterius Auctoris mihi incertum est. Extant tamen in ejus libro.

Item

Item, scripsit super Sententias; & in 3. Sentent. Distin 3. defendit piam opinionem de Immaculata Virginitate: & sic illum adducit Joannes Ludovicus Schonleben, in 4. Tomo, Auct. 31. folio 49.

PETRUS Abbas S. Remigij fecit Rescriptum de Immaculata Virginitate MARIE Conceptiones quod se vidisse testatur P. Joannes Bunderus in Bibliotheca Buscoducensi.

PETRUS Engelhart de Herberstorff, Canonicus Viennensis & Rector illius Universitatis, ad annum 1338. scripsit super Sententias; ubi ad 3. Sent. dist. 3. habet quæ videntur transcripta ad litteram ex Tractatu Petri de Candia, postea Alexandri V. dicens: Circa tertium de Præservationis actualitate pono quatuor Propositiones, &c. Quarta Propositio est hæc sequens ex præmissis: In Beatissima Virgine fuit minor eximia pulchritudinis, omnem excludens maculam sordiditatis. Ista propositio patet; nam anima Matris Christi fuit perfectissima redempta, pro eo quod Christus fuit perfectissimus Redemptor: sed ex hoc quod fuit perfectissimus Redemptor redimit aliquod individuum de stirpe Adæ per viam propagationis generatum, ne contraheret peccatum originale, ut dicit Propositio prima; & individuum redemptum fuit perfectissima anima Beatissima Virginitatis MARIE, ut dicit tertia Propositio: Sequitur quod anima Virginitatis nullum contraxit originale peccatum, & per consequens in ea fuit minor eximia pulchritudinis, excludens omnem sordiditatis maculam; quod est propositum. Præterea si ab aliquo removeretur quod est minus detestabile, propter suam excellentiam & dignitatem; à fortiori, ab eodem removendum est, quod est magis detestabile, ut patet ex secunda Propositione; sed ab anima gloriosæ MARIE removeretur macula criminis venialis, ut dicit tertia Propositio, ergo de æquo jure nullatenus contrahere debuit peccatum originale. Circa finem verò questionum ita scribit: Quæ autem opinio nunc sit eligenda, Dico sine præjudicio sanctæ matris Ecclesiæ, si qua fieret in præsentem vel in futuro determinatio, quod nulla ratione ad hoc me cogente, sed sola devotione purissima simpliciter confiteor, & firmiter credo, quod Beatissima Virgo MARIA Dei genitrix super choros Angelicos exaltata, nunquam fuerit sordibus originalis criminis deturpata; cum sibi dicatur à Sponso, Cantic. 4. Totâ pulchra es amica mea, &c. Denique concludit: Sola igitur devotio Amantissimi nos moveat, puritatem Beatissimæ Virginitatis ab omni crimine totis visceribus commendare: ad cujus honorem & laudem iste articulus motus extitit, qui ad præsentem in hoc terminatur. Extant manuscr. in Biblioth. Viennens. cum aliis opusculis.

PETRUS Gonzalez Galindo, Societatis Jesu, Theologiæ Professor Hispanus, in Theibus habitis Compluti, mense Aprilis 1636. hæc defendit: Beata Virgo respectu peccati originalis, debitum & obligationem proximam non habuit ad illud contrahendum. Impress. ibidem, eodem anno.

PETRUS Gottfardt de Corona Germanus, & Rector Universitatis Viennensis; qui vixit circa annum 1476. elaboravit Sermonem de Conceptione, cujus principium est: Sanctificavit tabernaculum suum altissimus, Psalm. 47. Præcellentissimi Patres & Domini Doctores egregij, Magistri venerandi, cæterique Domini qualicumque digni-

tatum titulis fuleiti. Post longam probationem immunitatis Virginitatis à macula originali, subjungit: Hujus autem sanctitatis excellentia singularis accipi potest penes tria. Primum penes personalem Virginitatem, de qua Anselmus lib. de Concept. Virginitati dicit: Decuit ut illa Virgo tali puritate niteret, quæ major sub Deo nequit intelligi. Per hoc etiam evidenter probari potest, quod Virgo Beata ab originali peccato fuerit præservata. Cum enim ipsa ab æterno præordinata est à Domino in Regnam Angelorum & hominum: consequens erat ipsam, quæ mater est Plasmatoris omnium, in sui Conceptione esse immunem à peccato tam originali quàm actuali. Unde B. Bernardus in Sermonem de Assumptione Virginitatis, qui incipit: Huc totum decurrat ingenium, sic dicit, Caro Virginitatis ex Adam sumpta maculas Adæ non admisit, sed singularis continentie puritate, in candorem lucis æternæ conversa est. Hæc ille, & plura. Extat manuscr. Viennæ.

PETRUS de Magarola, Episcopus Elnensis in Catalonia, Hispanus, scripsit Breve Epitome imaginis Domine nostræ de la Victoria: quæ plurimis Miraculis corrulcat in pago de Tuyr, & ferebatur in bello ab Imperatore Carolo Magno, &c. Ubi refert quomodo hæc imago apparuit eidem Imperatori in quadam capsula curi una capsula, quæ quando defertur ad mulieres periclitantes in partu, cantatur Antiph. Conceptio tua Dei Genitrix Virgo &c. & liberabantur. Idemmet Prælati scripsit aliqua Miracula de Immaculata Conceptione, ad annum 1626. & inter alia ponit illud de lapidibus reperis in valle de Aran: ubi ad pedem Eremitorij Virginitatis MARIE sunt aliqui lapides diaphani, qui habent quatuor litteras, videlicet: M. C. S. M. quas interpretatur: MARIA Concepta Sine Macula. Ita Antonius de Lupian Zapata in suis Notitijs de Conceptione.

PETRUS de Pirchenwart, Sacræ Theologiæ Doctor & Rector Magnificus Universitatis Viennensis, in Commentarijs in Sanctum Evangelium Joannis, pagin. 153. sic inquit: Peccatum originale est peccatum commune, quod secundum B. Augustinum & etiam secundum Magistrum, dist. 30. Secundi Sent. per Adam transit, transit & transiet in omnes per ejus carnem vitiatam concupiscentialiter generatam; lege aut Privilegio speciali non obstante; quod addo propter Matrem Domini nostri IESU Christi, de qua piè creditur, quod hujusmodi peccatum ex speciali Privilegio in ipsam non sit transfusum: quod & nec ad plures transfero, non determinando assertivè sive sit, sive non. Sed cum cæteris piè æstimo credendum, quod non sit hujus culpa in Virginitatem MARIAM transfusa. Ex quibus sic dictis sit notum, quod originale peccatum & culpa, &c. Extat liber manuscriptus in Universitate Viennensi.

PETRUS Tzach de Pulka Austriacus, ad Concilium Constantiense Legatus Academia Viennensis, eisdemque Doctor atque tertio Rector Magnificus, in Commentario in Lucam, cap. 1. sic inquit: Spiritus sanctus superveniet in te, te singulariùs sanctificans. Et bene dicit, superveniet, quia Spiritus sanctus prius venerat in Virginitatem, ipsam ab originali præservando; sed in Conceptione Filij supervenit Spiritus sanctus, id est, iterum venit ad conferendam majorem gratiæ plenitudinem, &c. Est manuscr. in Biblioth. Academica Viennensi.

PHILIPPUS Rellus, Ordinis Minorum Hibernus, elaboravit Tractatum contra Libellatores Romanos, pro Immaculata Virginis Conceptione, cuius exordium tantum hic transcribere decrevi: Observationes in duos libellos supplices nomine Fratrum Prædicatorum, Congregationi S. Romanæ Ecclesiæ, ac universalis Inquisitionis, exhibitos, contra titulum Immaculatae Conceptionis magnæ Matris Dei tribuendum. Introductio: Concertationes eoque Scholasticæ laudabiles, quousque ad veritatem pertingatur, aut inquisita inveniatur, vel per Ecclesiam silentium imponatur; ingenia enim acuunt, mentium torporem excutunt, scholas nutriunt, intellectus illuminant, & purioris disciplinae affectus excitant. Nacta verò veritate, eam amplius impugnare, nec constantiæ tribuitur, nec studiositati, sed cervicofitati atque protervia: gravius tamen est & intolerabilius ei controversiæ à Summa Sede decisione facta, aut forma data, aut alterutri partium silentium indicto, quòd adhuc non cessetur, nec mandatis obedientia debita præstetur Apostolicis, hoc enim contumaciam arguit & temeritatem. Controversia de Immaculata Matris Dei à communi labe filiorum hominum conceptione, aliquamdiu Theologorum cum laude exercuit industriam, excitavit ingenia, & lucubrationes utiles procuravit. Tandem ex tot laboribus, veritatis fulgore exorto, & accedentibus catervatim Universitatibus, & piæ de Conceptione purissimæ Virginis amplectentibus Sententiam, & oppositæ Libellum dantibus repudiij: quod hætenus sub opinione erat, jam humanæ videbatur certitudinis attingisse apicem. Ad hanc ipsi inopinatam mutationem fremunt Adversarij, ac modernorum more Hæreticorum, ad sacram appellant Scripturam; quasi nunc novi aliquid dicituram, quod à principio Controversiæ à nemine inventum esset: mutilatas aut additionibus corruptas Sanctorum Patrum sententias adferunt; sed ante oculos pennatorum jaciebatur hoc rete: integritas opponitur corruptioni, & verus sensui falso. Sed & ne quidquam ad hujus inventæ margaritæ ornamentum desiderari posset, seu annulo aureo inferitur, Festum Solemne, privilegijs & indulgentijs munitum à Summo Præsule pro Universa Ecclesia Dei, sub ejus invocatione instituitur; nunquid & sic cessavit invidia? minimè sanè. Periculosiores excitantur turbæ, sparguntur libelli infames potius, quam famosi, nisi à mala fama; ubique temeraria audentur, populus repletur scandalis, & suggesta troncis ac falsis doctrinis; occurrit Petri Successor, venenatos conquisat calamos, & maledicas refrænat linguas. Quia verò hæreditarius difficulter curatur morbus, cum in ipsis ossibus ac medullis quandoque hæreat mali radix: iterum iterumque applicatur medicina, adhibentur pharmaca; tandem Opinio tabernaculi, cui non appropinquavit peccati flagellum, indigna proscribitur ex scholis, prohibetur in cathedris, & omni lucis privatur usura; sinem liti impositum quis non putaret? Ecce quod publicè non audebant, aggrediuntur quidam occultè: & abusi sacre Inquisitionis auctoritate, novo figmento, & invertato odio, Conceptionem Deiparæ adoriuntur, titulumque sibi à pluribus Summis Pontificibus concessum, ab omnibus admissum, & in Ecclesiastico Officio usitatum subtrahere nituntur: nec so-

lum spoliare conantur, sed injustæ possessionis accusant; nevé alienum sine causa rapere viderentur, excogitant nomine sanctæ Romanæ & universalis Inquisitionis, compositum quoddam Decretum, & fingunt ex mandato scilicet recordationis Urbani VIII. istud emanasse: cumque res tam inusitata in Curia Romana meritò primo intuitu haberetur suspecta, ac propterea dignis censuris suppressenda peteretur: itatim duo libelli supplices, in defensionem dicti Decreti offeruntur Purpuratorum Patrum Senatui; in quibus an fictitium Decretum magis suspectum reddiderunt, patebit ex sequentibus observationibus, in quibus hoc ordine procedetur: dividuntur libelli in varios textus, & unicuique applicabitur sua observatio, ne multa simul allumendo Lectoris confundatur memoria, aut quidquam minis examinatum transire contingat. &c. Extat apud nos manus. in folio.

QUIDAM Flander, ut credo, Ordinis Minorum, scripsit libellum, sub hoc titulo: *Du tres-Religieux Ordre de la Conception Immaculée de nostre Dame. Introduit au Venerable Cloistre, dit de Nazareth, du Tiers Ordre de S. François, en la Ville d'Enghein, cest an 1636.* & libelli capita sunt ista: 1. Congratulation & exhortation à l'Ordre de la Conception Immaculée. 2. Fondation du premier Cloistre dudit Ordre au Pays-bas. 3. Reformation d'un Cloistre du Tiers Ordre S. François en l'Ordre de la Conception. 4. Abbregé de l'Origine dudit Ordre hors du Reverendissime Pere François Gonsague. 5. Origine du mesme Ordre hors des Chronique de l'Ordre S. François. 6. Bulle de Confirmation dudit Ordre & de sa Regle. 7. Vie & Regle dudit Ordre. 8. Declarations, annotations, & additions de quelques Ordonnances à ladite Regle. Deinde proponit assumptum, sub hoc titulo: *Congratulation & exhortation aux Religieuses du Tiers Ordre de S. François, reformées ou à reformer en l'Ordre de la Conception Immaculée de nostre Dame.*

Item, fol. 33. facit Tractatum specialem, sub hoc titulo: *La vie & Regle des Religieuses de la Conception de la Mere de Dieu.* extat Impress. Leodij 1636. in 8.

QUIDAM scriptor modernus edidit Opusculum parvum, sub hoc titulo: *Demonstratio Conceptionis impossibilis Deiparæ in peccato originali; per lumen rectæ Rationis, sine præjudicio Divinæ Humanæ autoritatis, & per autoritatem divinam & humanam sine præjudicio luminis rectæ Rationis, juxta Chronicon: sancta Maria, ne Coper Vlt Con Clpl In pe-Cato origInaLi.*

Et etiam fuit editum Gallicè, sub hoc titulo: *Remonstrance de l'impossibilité de la Conception de la Vierge Mere de Dieu, dans le peché original, par la lumiere de la raison naturelle, sans prejudice de l'autorité Divine & Humaine; & par l'autorité Divine & Humaine, sans prejudice de la lumiere de la Raison naturelle, sous le Chronographe & titre.*

generation De Vierge Mere to Vte Interpretor ChabLe.

Impress. in 4. sine loco impress. QUIDAM scriptor Antiquus elaboravit duos magnos Tomos quos intulavit Vaticanus, in quibus procedit ordine Alphabetico: & part. 2. Verbo MARIA, adducit plures Auctoritates, inter quas dicit

cit in una *Virginem MARIAM fuisse absque labe*. Extat in S. Martino Lovaniensi, manusc. in fol.

QUIDAM Antiquus scriptor, in Serm. Nativitatis, qui incipit: Egre dietur virga, &c. Antequam prædicta verba exponantur, prænotandum est quod egressus hominis primus est naturalis, &c. & post multa de egressu peccati, inquit: *Hunc egressum non habuit B. MARIA, quia nunquam fuerat sub domino Regis Babylonis, eò quòd sine dubio nunquam peccaverat*. Extat in Mon. S. Martini Lovanii.

QUIDAM Antiquus scriptor, in Serm. de Nativitate Virginis, & incipit Sermo: Liber generationis Jesu Christi; iste liber potest dici B. Virgo. &c. ut patet in *Beata Virgine, in qua nihil incorrectum fuit aut vitiosum, quia certè nullus præter ipsam aut suum Filium, quia omnes in iniquitate concepti sumus, &c.* Extat in S. Martino Lovanii in 8. in charta pellicea; & habet nomen, Frater Ægidius de Lovanio, in quo videtur fuisse Religiosum: sed nescio an iste fuerit Auctor vel scriptor.

QUIDAM Antiquus Latinus, fecit Sermonem de gloriosa Virgine MARIA, qui incipit: Quasi aurora confurgens, Cant. 6. Ut ea quæ dicturus sum captu faciliora sint, &c. in quo latè agit de Conceptione Virginis MARIE & preservatione à peccato originali; ita ut quasi totus Sermo sit de hoc mysterio. Extat prope Lovanium in insigni Abbatia Paracensis, cum aliquibus Sermonibus Chrylostomi, S. Bernardini & aliorum, manusc. in 4.

QUIDAM Auctor antiquus Germanus, qui vixit ad annum 1490. (Joannes Ludovicus suspicatur fuisse ex Ordine Prædicatorum) inter alia varia opera fecit Hymnum de Immaculata Conceptione, quem hic transcribo:

*Exultem filia novis præconijs
Sion Eximia, matrem donarijs
Mire sanctificat Christus quam varijs
Donis sanctificat.*

*Gaude letissimè fidelis Concio,
Quod tam mundissima Maris Conceptio
Sit navi nescia, & è vestigio
Præventa gratia.*

*Immunitas creditur ab omni macula,
Quanto concipitur MARIA inclita;
Nec unquam alteri puro per secula
Consortur homini.*

*Dulciter convenit divino cultui,
Multumque congruit & sacræ Fidei;
Concordat ratio modi, purissima
Sit hæc Conceptio, & plura alia.*

Extat manusc. in Bibliotheca Universitatis Viennensis, in 8.

QUIDAM Dominicanus Theologus Germanus, qui vixit circa annum 1430. fuit *Immaculatae Conceptionis Assertor*; ut refert Joannes Ludovicus Schonleben, in suo 4. Tomo Orbis Vniuersi, pro definitione piæ & veræ sententiæ de Immaculata Conceptione, Auctore 16. fol. 33.

QUIDAM Antiquus Germanus scriptor, qui floruit circa annuũ 1386. (ut inquit Joannes Ludovicus Schonleben, fol. 11.) scripsit Sermones, & in uno de Annuntiatione habet hæc verba: Ave MARIA gratiâ plena. Solent mulieres 6. gratias affectare temporaliter, quas B. MARIA habuit spiritaliter; quæ in Angelica Salutatione notantur.

Primò namque habuit pulchritudinem, cum dicitur Ave, id est, sine vâ peccati, fuit enim tam pulchra, quòd fuit sine omni macula. Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* &c. Dicitur gratiâ plena. Habet autem Deus quadruplicem gratiâ mensuram, scilicet bonam, confertam, coagitatam, & superfluentem, uti habetur Lucæ 6. Bona mensura est sufficientiæ, quam habent omnes Sancti; conferta est abundantiæ, quam habuerunt Apostoli; coagitata est excellentiæ, quam habuerunt in utero sanctificati; *Superfluens est quam habuit Christus, qui sine macula conceptus in utero.* Omnes autem has mensuras gratiæ Virgo videtur habuisse, unde ipsa dicit Ecclesi. 24. In me omnis gratia vitæ. Extat manusc. in Bibliotheca Universitatis Viennensis, in 8.

QUIDAM Auctor Hispanus scripsit opusculum hispanico idiomate pro defensione mysterij *Immaculatae Conceptionis*, & commendatione libri Solis Veritatis & aliorum hujusmodi, sub titulo; Defensas sin ofensas, & incipit: Seguirè & stilo de El-quelas. Extat apud nos manusc. in fol.

QUIDAM Auctor Hispanus suppresso nomine scripsit Epistolam pro mysterio *Immaculatae Conceptionis*, quæ incipit: Yo me estaba, &c. Et ibidem continentur aliqua notata ad Memoriale exhibitum à R. A. P. Joanne Martinez de Prado. Extat apud nos in folio.

RUTGERUS Dole, qui erat Canonicus ad S. Stephanum in Vienna, anno 1407. & Rector Universitatis, fuit *Immaculatae Conceptionis assertor*; ut dicit Joannes Ludovicus Schonleben, Auctore 12. cujus verba sunt: Præter eruditos Lecturæ in Job Tomos duos, alia plura opera Universitatis Bibliothecæ reliquit, in quibus *Immaculata Conceptio adstruitur*. An verò opera illa ab ipso met Rutgero cõposita sint, vel ab aliquo alio, non ausim pro certo statuere. Conjecturam formo pro ipso, ex similitudine Scripturæ seu characterum, qui eandem manum denotant; licet non reperiam annotatum, quòd sint opera Rutgeri, sicuti in duobus illis Tomis in Job. Verum inde sufficienter colligi possit pius ejus de Immaculata Conceptione sensus; quòd hoc tempore, quo ipse claruit, receptissima jam fuerit inter Viennenses Theologos pia sententia. Verba extant in fol. 25.

THOMAS Murnerius, Ordinis Minorum Germanus, inter alias pulcherrimas difficultatum Conclusiones hanc iustinuit: *Probabile est Virginem gloriosam nunquam fuisse in peccato originali*. Ita P. Wiggandus in suo Dialogo, part. 3. fol. 28.

ZACHARIAS Ignatius Trickelius, Societatis Jesu Germanus, edidit bis revelationem de erecta Viennæ columna *Immaculatae Conceptionis*, sub illo titulo: *MARIAM Virginem Immaculatè conceptam publico voto Ferdinandi III. Rom. Imperat. in Austriæ patronam electam, cum annexis Decretis Cæsaris ad Universitatem, statuto Academico de propugnanda Immaculata Conceptione, &c.* Prodidit, anno 1648. & 1649.

FRANCISCUS Haraldus, Ordinis Minorum Hybernus, in libro Epitome Annalium Ordinis Minorum ex R. P. Luca Waddingo, in Indiæ adducit ista: *Conceptionis Immaculatae Canonicorum Officium celebrabant Franciscani singulis Sabbatinis diebus non impeditis, an. 1224. n. 4.* Ejus Festum in toto Ordine celebrandum decernit S. Bonaventura cum Capitulo Generali Pisano 1263. num.

num. 6. Idem Festum acceptatum in toto Regno Aragoniæ per Martinum & Joannem Reges 1280. n. 4. Et Vigilia ex voto, quo populus aperte liberatur, ibid. De ea tractatum scripsit Richardus à Media-villa 1302. n. 8. Scotus Oxonij Immaculatam docet, & Parisijs solemnè congressu propugnat 1304. n. 10. Scoti argumentis moti Parisienses, præstito juramento illam tenere ac defendere obligantur, ibid. Eam iterum Scotus defendit Colonia 1308. n. 2. Pauli V. & Gregorij XV. Decretis illustratur, ibid. Eam defendit Joannes Marchesejus Minor 1376. n. 5. Et Tolosana Universitatis professores 1430. n. 8. Matritenses annua festivitate, & publica supplicatione eam colere vöent 1438. n. 10. Quid de ea decreverint Basileenses 1439. n. 8. Disputatur coram Xisto IV. & ejus Officium & Missa ab eodem approbantur, & concessis Indulgentijs per Festum & Octavam Com-

mendatur 1477. n. 1. Ejus Festum sub sanctificationis nomine celebrari prohibetur 1479. n. 9. In Civitate & ditione Mantuana promovetur 1481. n. 5. Ferraria coram Duce & Episcopo publice disputatur 1482. n. 4. Ejus Festum in quo sensu celebrari debeat 1482. n. 5. & c. Parmenses perpetuum ejus cultum apud se decernunt 1487. n. 7. Parisienses, Colonienfes & Moguntini in eam jurant 1499. n. 7. Ordo Sanctimonialium in ejus honorem instituitur 1501. n. 3. In ejus defensionem jurat Universitas Moguntina, ibid. num. 9. Acriter in Germania controversatur, & ejus discussio coram laicis prohibetur 1503. n. 9. Sixti IV. Constitutiones circa eam editas renovat Alexander VI. ibid. Ejus Officium & Missa cum Indulgentijs à Sixto concessis solemniter celebrari possunt, etiam tempore interdicti 1517. num. 16. Liber extat impressi. Romæ 1662. in fol.

Omnia hic dicta submittimus correctioni Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

FINIS

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. Some words like 'MAGN' and 'SIXTI' are partially visible.]